

**Prosjekt utdanningspost:
et samarbeid mellom
Fjeldberg sykehjem og Høgskolen i Østfold**

Undervisningssykehjemprosjektet

**Ingrid Femdal
og Mariann Fossum**

**Høgskolen i Østfold
Arbeidsrapport 2004:2**

Online-versjon (pdf)

Utgivelsessted: Halden

Det må ikke kopieres fra rapporten i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Høgskolen i Østfold har en godkjenningsordning for publikasjoner som skal gis ut i Høgskolens Rapport- og Arbeidsrapportserier.

Høgskolen i Østfold. Arbeidsrapport 2004:2

© Forfatteren/Høgskolen i Østfold

ISBN: 82-7825-132-0

ISSN: 1503-6677

Prosjekt utdanningspost

Et samarbeid mellom Fjeldberg sykehjem og Høgskolen i Østfold
Undervisningssykehjemprosjektet

Ingrid Femdal og Mariann Fossum

Høgskolen i Østfold,
Avdeling for helse- og sosialfag

Våren 2003

SAMMENDRAG

Rapporten beskriver resultatene fra en praksisperiode der 18 studenter hadde praksisstudier i en korttidsavdeling ved Fjeldberg sykehjem i Fredrikstad våren 2002. Prosjektet er et delprosjekt under det nasjonale Undervisningssykehjemsprosjektet.

I løpet av praksisperioden overtok studentene den daglige driften, samt pleie- og omsorgsoppgavene i avdelingen på dag og kveld i to uker, i nært samarbeid med to lærere (delprosjektlederne). De ansatte ved sykehjemmet var i disse periodene på kompetansehevende kurs i et selvvalgt tema, dokumentasjon, ved Høgskolen i Østfold. Noen hospiterte ut fra faglige interesseområder, både i overtakelsesuke og ellers i løpet av prosjektperioden.

Studentene svarte på et spørreskjema før og etter praksisperioden. Resultatene fra undersøkelsen etter praksisperioden viste at studentene var spesielt fornøyd med overtakelsesperiodene. Da fikk studentene mer ansvar for arbeidet ved posten. De uttrykte tilfredshet i forhold til å få mer ansvar, blant annet gjennom å fungere som gruppeleder.

Resultatene fra undersøkelsen viser at planleggingen var svært viktig for gjennomføringen av praksisperioden. Studentene oppga at det hadde vært svært nyttig å samarbeide med andre studenter. Noen ansatte opplevde at ansvarsfordelingen mellom ansatte og studenter var litt uklar. Dette ble tatt opp underveis, og var viktig for å få til et godt samarbeid. Kommunikasjon gjennom et omfattende opplegg med så mange aktører er utfordrende. Det hadde vært nyttig å ha flere deltakere i prosjektplanleggingen fra avdelingen.

Ansatte ved avdelingen hospiterte, deltok på kurs med mer i overtakelsesukene. Resultatene fra undersøkelsen viser at flere av de ansatte opplevde at de gjennom prosjektet fikk mulighet til å oppdatere seg faglig. En gruppe ansatte mente prosjektet hadde vært belastende for avdelingen, mens flere pekte på at det hadde vært avlastende å ha studentene i avdelingen.

Formen for prosjekt anbefales. Spesielt positivt er det at studentene føler at de oppøver selvstendighet og ansvar gjennom denne formen for praksisstudier. Studentene lærer veldig mye av hverandre. For pasientene innebar det at hjelperne hadde bedre tid til dem, kunne iverksette flere sosiale tiltak og at studentene gjerne ville utøve god, individuelt tilpasset sykepleie. Lærerollen gir god mulighet til å gå sammen med studentene og reflektere sammen over situasjoner som studenter og lærer sammen har erfart.

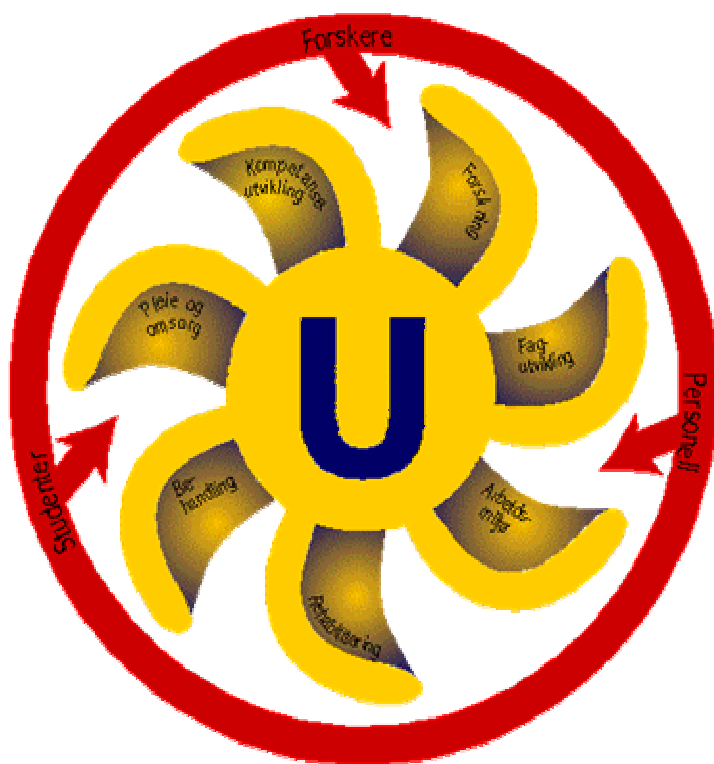
INNHold

SAMMENDRAG	2
1.0 INNLEDNING	4
1.1 Prosjekt utdanningspost i Fredrikstad som en del av Undervisningssykehjemsprosjektet	4
1.2 Prosjekt utdanningsposts hensikt og mål	5
2.0 HENSIKT MED OG OMFANG AV PRAKSISSTUDIENE	6
3.0 FORBEREDELSESFASEN	8
3.1 Konstituering av prosjektgruppe og mandat	8
3.2 Møteaktiviteten i prosjektgruppa	8
3.3 Praktiske forberedelser	9
3.3.1 Erfaringer fra lignende prosjekter	10
3.4 Studentenes vurderinger <u>før</u> praksisstudiene	11
3.4.1 Bakgrunnskunnskap om studentene	11
3.4.2 Studentenes motivasjon for eldreomsorg og organisering av praksisperioden	12
4.0 ERFARINGER MED UTPRØVING AV METODER	16
4.1 Sykepleieklinikker	16
4.2 Hospiteringer for de ansatte	16
4.3 Lærerrollen og lærernes erfaringer	17
5.0 ERFARINGER FRA PROSJEKTET	19
5.1 Resultater fra studentenes evaluering	19
5.1.1 Bakgrunnskunnskap om studentene	19
5.1.2 Forberedthet til praksis	21
5.1.3 Læreprosessen i praksis	21
5.1.4 Generelle vurderinger	24
Faglige utviklingsmuligheter på arbeidsplassen	26
5.2 Resultater fra ansattes evaluering	27
5.2.1 Bakgrunnskunnskap om de ansatte	27
5.2.2 Forberedthet til praksis	29
5.2.3 Samarbeid	30
6.0 AVSLUTNING	33
6.1 Publisering	33
6.2 Oppsummering	33
6.3 anbefalinger videre	36
LITTERATURLISTE	37
Vedlegg	
1. Milepælsplan	
2. Sykepleieklinikk - beskrivelse	
3. Spørreskjema - studenter - før praksisperioden	
4. Spørreskjema - studenter - etter praksisperioden	
5. Spørreskjema - ansatte	
6. Omtale i lokalpresse	
7. Brosjyren "JA, takk!". Alternativ studentpraksis i sykehjem	

1.0 INNLEDNING

1.1 Prosjekt utdanningspost i Fredrikstad som en del av Undervisningssykehjemsprosjektet

Rapporten presenterer erfaringer fra planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjekt utdanningspost i Fredrikstad. Prosjektet i Fredrikstad er en del av prosjekt Undervisningssykehjem. Undervisningssykehjemsprosjektet ble lansert av Institutt for Sykepleievitenskap, Universitetet i Oslo (ISV), og har hovedfokus på pleie- og omsorgsarbeidet i sykehjemmene. Prosjektet bygger på en antakelse om at bedret pleie, omsorg og behandling av sykehjemsbeboere best kan skje ved å satse på kompetanseutvikling, fagutvikling og forskning der omsorgsarbeidet foregår, i nært samarbeid både med spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten (<http://www.undervisningssykehjem.net/>).

Figur 1

Undervisningssykehjems-prosjektets logo. Logoen viser hvordan personell, studenter og forskere inngår i et samarbeid som fremmer kompetanseutvikling, forskning, fagutvikling, arbeidsmiljø, rehabilitering, behandling, samt pleie- og omsorg.

Det drives undervisningssykehjem på tvers av kommune-, høyskole- og universitetssektoren med utgangspunkt i Tromsø/Nord, Trondheim/Midt-Norge, Bergen/Vest og Oslo/Øst/Sør. Samarbeidet er forpliktende og ett sykehjem på hvert sted er valgt ut som kjerneinstitusjon. De utgjør en av hjørnesteinene i undervisningssykehjemsmodellen. På hvert sted arbeides det med oppbygging av et aktivt undervisnings-, kompetanseutviklings-, forsknings- og fagutviklingsmiljø (<http://www.undervisningssykehjem.net/>).

Undervisningssykehjemsprosjektet i Fredrikstad bygger på et samarbeid mellom Fjeldberg sykehjem (kjerneinstitusjon) og Høgskolen i Østfold, avdeling for helse- og sosialfag. Prosjektet har en styringsgruppe bestående av

Leder	Oppvekst- og omsorgssjef Arne Rekdal Olsen
Sekretær	Prosjektledere Sigurd Roger Nilsen og Gunnar Vold Hansen
Deltakere	Dekan Beth Linde, organisasjonssjef Leif Johannessen og studieleder Synnøve Narten

I Undervisningssykehjemsprosjektet i Fredrikstad inngår ulike delprosjekter:

- Faglig veiledning
- Kvalitetsutvikling i team
- Målrettet språk- og yrkesopplæring
- Prosjekt utdanningspost

Denne rapporten omhandler prosjekt utdanningspost i Fredrikstad, ledet av Mariann Fossum og Ingrid Femdal. Prosjektet varte fra august 2001 til mai 2002. Praksisperiodene ble gjennomført på en sykehjemsavdeling våren 2002 på korttidsavdelingen ved Fjeldberg sykehjem.

1.2 Prosjekt utdanningsposts hensikt og mål

Hensikten med prosjektet var å utvikle et samarbeid mellom ansatte ved avdelingen, studenter og lærere som kunne komme beboere, studenter og ansatte til gode. Tanken var at en stor gruppe studenter skulle få gode praksisplasser ved samme avdeling, og de ansatte få mulighet til å heve sin kompetanse og beboerne skulle få enda bedre pleie- og omsorg.

Målene for Prosjekt utdanningspost kan sammenfattes i tre hovedmål:

1. Ansatte ved Korttidsavdelingen, helsefagstudenter og lærere fra HiØ samarbeider om å skape gode og flere praksisplasser
2. Samarbeidet resulterer i bedre omsorg for avdelingens beboere
3. Ansatte ved Korttidsavdelingen utvikler sin kompetanse med utgangspunkt i konkrete behov på egen arbeidsplass

Som prosjektledere ønsket vi å utarbeide en rapport med bakgrunn i erfaringene fra prosjektperioden. Til dette arbeidet benytter vi egne feltnotater, samt informasjon som fremkommer av spørreskjemaer studentene besvarte før praksis startet. Det bygger også på spørreskjemaer som ansatte og studenter har besvart etter at praksisperioden var avsluttet.

2.0 HENSIKT MED OG OMFANG AV PRAKSISSTUDIENE

Rammeplan og forskrift for sykepleierutdanningen er fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Den er hjemlet i § 46, nr. 2 av lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler. Formålet med praksisstudiene er at studentene skal

- Studere, lære og praktisere sykepleie i medisinske og kirurgiske avdelinger, innen psykisk helsevern, eldreomsorg og hjemmesykepleie som en del av den totale behandling pasienten har behov for.
- Ha kunnskaper om og oppnå sykepleierfaringer og erfaringer med sykepleiens samarbeid med andre fagområder i forebyggende helsearbeid og i svangerskaps- og barselomsorg (Rammeplanen, 2000)

Innholdet i sykepleierutdanningene utgjør til sammen 60 vekttall. Praksisstudiene skal totalt utgjøre 30 vekttall, det vil si en studieinnsattid på 60 uker. For 1. års studentene i vårt prosjekt utgjorde praksistiden i sykehjemmet 8 uker. For 3. års studentene ved 4-årig deltidsutdanning utgjorde praksistiden 12 uker. At praksisstudiene var av 12 ukers varighet skyldes at dette var en fordypingspraksis.

Teoretisk og praktisk kunnskap utvikles gjennom studentens refleksjon over de erfaringene han eller hun får i praksissituasjoner. Uten denne refleksjonen blir erfaringen bare en "episode" (Fagermoen, 1993). Gjennom refleksjonen setter studenten erfaringene inn i en meningssammenheng, og den får mening ut over den aktuelle situasjonen. Slik refleksjon blir lettere om læreren deltar og tenker høyt sammen med studenten, hevder Fagermoen (1993). I dette prosjektet ønsket vi en lærerrolle der læreren var sammen med studenter i ulike praksissituasjoner.

Praksisstudier er sentrale i utdanningen av sykepleiere, blant annet for at studenten skal få ferdigheter innen sykepleiefaget: "Ferdigheter læres gjennom utprøving og egen erfaring. Ferdighetene lar seg ikke alene formidle teoretisk, men krever øvelse basert på holdninger, til yrkesutøvelse og læringssituasjonen. Ferdighetstrening innebærer at studenten øver på og reflekterer over sentrale ferdigheter for yrkesutøvelsen" (Rammeplanen, 2000, s. 50).

Av Rammeplanen (2000, s. 49) går det frem at "Veiledede praksisstudier innebærer at høgskolens undervisningspersonell skal veilede og tilrettelegge gode læresituasjoner. Det er således høgskolen som har hovedansvaret for veiledningens kvalitet; et ansvar som krever jevnlig veiledning og tilstedeværelse i praksis". Dette passet godt overens med lærerrollen prosjektlederne kunne ønske seg - en lærerrolle der læreren kunne være til stede i klinisk praksis 4-5 dager per uke.

I følge Rammeplanen (2000, s. 47) skal studenten gjennom praksisstudiene:

1. Studere, lære og utvikle sykepleiefaglig kompetanse ved ulike sykdomstilstander og i ulike pasientsituasjoner både i spesialist- og kommunehelsetjenesten
2. Under veiledning praktisere, reflektere over og videreutvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger i direkte samhandling med pasienter, pårørende og andre yrkesgrupper
3. Utvikle sykepleiefaglig kompetanse i samarbeid med erfarne yrkesutøvere, lære å se egne begrensninger og andres kvalifikasjoner
4. Reflektere over og diskutere etikk, omsorg og sykepleieutøvelse

5. Utvikle kompetanse og vilje til å samarbeide med andre yrkesgrupper
6. Undervise og veilede pasienter og pårørende
7. Oppøve kompetanse i å kommunisere med ulike pasientgrupper og deres pårørende
8. Vurdere og innhente erfaring med helse- og sosialtjenestens oppbygging og organisering
9. Samle erfaringer som kan drøftes på høgskolen og brukes som grunnlag for videre læring

Dette var læresituasjoner/muligheter som prosjektet måtte sørge for å legge til rette for. Slik at alle studentene i prosjektet fikk de læresituasjoner som er nødvendig for å møte de krav utdanningen stiller til den enkelte i praksisstudiene.

3.0 FORBEREDELSESFASEN

Dette kapitlet omhandler forberedelsene til prosjektet. Prosjektlederne hadde det overordnede ansvaret for at forberedelsene ble tilfredsstillende slik at det var mulig å gjennomføre prosjektet til planlagt tid.

3.1 Konstituering av prosjektgruppe og mandat

Før prosjektet var prosjektlederne sammen med hovedprosjektleder på omvisning ved Fjeldberg sykehjem våren 2001.

Konstituering av arbeidsgruppa

Første møte i prosjektgruppa ble avholdt den 13.08.2001. Her ble prosjektgruppa konstituert.

Prosjektgruppa har bestått av

Sigurd Roger Nilsen	Hovedprosjektleder
Alice Kristiansen	Avdelingssykepleier ved Korttidsavdelingen ved Fjeldberg alders- og sykehjem
Anne Kristin Martinsen	Høgskolelærer ved vernepleierutdanningen, HiØ
Janne Tyreng Tryggeset	Student ved kull 98/4
Stefan Løvaas	Student ved kull 98/4
Anne Britt Gustavsen	Student ved kull 98/4
Mariann Fossum	Høgskolelektor, Leder for Prosjekt utdanningspost
Ingrid Femdal	Høgskolelektor, Leder for Prosjekt utdanningspost

Mandat

Det overordnede mandatet var planlegging og gjennomføring av prosjektpost på Fjeldberg sykehjem våren 2002 med totalt 18 studenter. Det ble gjort en detaljering av mandatet:

- Planlegge utdanningspost for 15 studenter fra kull 98/4 og 3 studenter fra kull 2001/3.
- Samarbeide med studenter, prosjekt; Undervisningssykehjem og korttidsavdelingen ved Fjeldberg sykehjem før, under og etter prosjektperioden.
- Vurdere hvordan prosjektet skal organiseres og gjennomføres i 15 uker våren 2002.
- Gjennomføre prosjekt utdanningspost på Fjeldberg sykehjem våren 2002.
- Evaluere prosjekt utdanningspost.

3.2 Møteaktiviteten i prosjektgruppa

Prosjektgruppas møter

Prosjektgruppa har til sammen avholdt 8 møter. I tillegg har prosjektgruppa samarbeidet i mindre enheter med saksforberedelser til samarbeidsmøtene. Arbeidet ble organisert etter milepælsplanen, se vedlegg 1. Prosjektlederne og de tre studentene i prosjektgruppa hospiterte i avdelingen før praksisperioden startet.

Studentenes møter

Studentene har hatt møter utenfor prosjektgruppa der de blant annet har arbeidet med forslag til godkjenning av turnusplanen. De utarbeidet en liste over områder de som studenter ønsket å vite mer om ved avdelingen, som ble overrakt avdelingsleder. Denne listen resulterte i et informasjonsskriv studentene fikk utdelt ved informasjonsdagen før praksisperioden startet.

Prosjektledernes møter

Gjennom hele prosjektperioden hadde prosjektlederne jevnlig formelle og uformelle møter. Møtene omfattet både forberedelse til møtene i prosjektgruppa og utarbeidelse av forslag til gjennomføring av praksisperioden. Under gjennomføringen av praksisperioden ble det behov for flere møter enn planlagt.

Informasjonsdag i skolen for studentene før praksis startet

Informasjonsdagen var tredelt. Innledningsvis informerte hovedprosjektleder Sigurd Roger Nilsen om hovedprosjektet og de ulike delprosjektene som inngikk i hovedprosjektet. Deretter informerte avdelingsleder fra Korttidsavdelingen om praktiske forhold i avdelingen og delte ut en informasjonsbrosjyre med utgangspunkt i studentenes ønsker om informasjon. Informasjonen omhandlet organisering, avdelingsrutiner, døgnrytme, stillingsbeskrivelser, aktiviteter ved sykehjemmet og andre praktiske forhold.

Informasjonsmøte for avdelingen før praksis startet

Det ble avholdt møte med avdelingen for å informere om prosjektet. Virksomhetsleder Leif Nybøle informerte om sykehjemmets tilknytning til Undervisningssykehjemsprosjektet. Videre informerte prosjektlederne om prosjekt utdanningspost. Her var det åpent for spørsmål og kommentarer til prosjektet. Det ble vist stor interesse for prosjektet.

Prosjektgruppas ekskursjon til Ryenhjemmet, Høgskolen i Oslo

Prosjektgruppa mente det kunne være nyttig å trekke med seg erfaringer fra andre skoler med erfaring fra lignende måte å organisere praksistudie. Ekskursjonen ble foretatt til Ryenhjemmet den 01. 11. 01. Samtlige deltagere i prosjektgruppa deltok på ekskursjonen.

3.3 Praktiske forberedelser

Ved Fjeldberg sykehjem fikk vi tilbud om å disponere et stort grupperom med kjøkkenkrok. Rommet ble benyttet som garderobe, lunch-rom, steder for veiledning, klinikkarbeid m.m.

Et stykke ut i praksisperioden ble det plassert tre pc-er i grupperommet som studentene kunne disponere fritt. Det var også muligheter til å benytte undervisningssykehjemmets kontor i 1. etasje. Der var det blant annet telefon og internett tilkobling.

Turnus, som samtlige studenter skulle få utdelt, var et større arbeid enn først antatt. Det var mange detaljer som skulle føres inn i turnusplanen. Studentene i prosjektgruppa var med på å bestemme antall senvakter, nattevakter og helger hver student skulle ha. De deltok aktivt i turnusskivingen og "godkjente" den endelige turnusen for de 18 studentene som skulle delta i prosjektet. For å skille ulike typer vakter ble det brukt fargekoder. Koder for ulike typer vakter, datoer for samlinger, sykepleieklinikker, refleksjonsgrupper og evalueringene. Det var også viktig at studentene var fordelt på de to gruppene som avdelingen var delt inn i. Det maksimale antall studenter på kveld og dagtid var fire. Alle studentene skulle ha en turnus som var mulig å arbeide etter i tillegg til at de skulle ha det timetallet som praksisperioden er regulert av.

Videre ble det ut fra turnusen utarbeidet ukeplaner som ble plassert i en perm tilgjengelig for studentene og de ansatte i avdelingen.

For å forberede de to ukene studentene og lærerne skulle ha overtakelse av avdelingen ble det holdt forberedelsesmøter. På disse to møtene var alle studentene tilstede, samt lærerne. Hensikten med møtene var å sammen diskutere de utfordringene som kunne oppstå i forbindelse med overtagelsen.

Det var et ønske fra 4. års studentene om å ha et visst veilederansvar for 1. års studentene. Dette ble organisert ved at to 4.års studenter hadde et spesielt ansvar for en første års student de to

første ukene. Det var et ønske fra avdelingen at studentgruppen var samlet til lunch slik at de ansatte fikk litt tid for seg selv. Dette var mulig fordi det var et spiserom ved sykehjemmet som lå i nær tilknytning til avdelingen.

Det ble utarbeidet en liste med navn og telefonnummer til samtlige studenter som ble lagt i permen sammen med turnusen og ukesoversiktene. Lærerne la en lapp med telefonnumre i avdelingen, inkludert privat mobiltelefonnummer, slik at det var mulig å treffe oss utenom de tidspunktene vi var i avdelingen.

3.3.1 Erfaringer fra lignende prosjekter

Flere høyskoler har prøvd ut praksismodeller som ligner den som er benyttet i dette prosjektet. Praksismodellene har vært prøvd i ulike typer praksisinstitusjoner. Stavanger sykepleierhøgskole opprettet i samarbeid med Sentralsjukehuset i Stavanger i 1991 en prosjektpost der studentene var en del av bemanningen (Sand m.fl., 1992). Lignende prosjekter er prøvd av Diakonhjemmets høyskolesenter (Prosjekt "U3", 1993), Sogn og Fjordane Sykepleierhøgskule (Midtbø og Schei, 1993), Høgskolen i Akershus (Onstad, 1997), Høgskolen i Oslo (Hasle og Biermann, 1999; Hasle, 2001), og Høgskolen i Vestfold (Horntvedt og Kyrkjebø, 2000). I tillegg har det vært utprøvd ved sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Østfold, i Halden. Erfaringene fra prosjektene varierer, og mange faktorer vil kunne ha betydning for hvilke erfaringer pasienter, studenter, ansatte og lærere sitter igjen med etter endt prosjekt og praksisperiode. De fleste av prosjektene er evaluert som et aksjonsforskningsprosjekt.

Vi har valgt å legge vekt på de erfaringene som rapportene til Hasle (2001) og Horntvedt og Kyrkjebø (2000) redegjør for. Rapportene er av nyere dato, og bygger på flere av de erfaringene som en del av de andre tidligere prosjektene har oppsummert. Ut fra rapportene kan det se ut til at studentene har opplevd at de har hatt/fått økt selvstendighet og ansvarlighet gjennom prosjektene, noe studentene har opplevd som positivt. Prosjektene trekker også frem at alle de involverte har opplevd vekst. Bedre læringsmiljø for studentene og læreren er blitt mer synlig i praksis er også trukket frem, selv om det er vanskelig å slå endringene fast med sikkerhet. Flere studenter på en og samme tid i avdelingen understrekes også som positivt for læringsmiljøet (Horntvedt og Kyrkjebø, 2000; Hasle, 2001). Vårt prosjekt har mye til felles med begge disse prosjektene spesielt i forhold til;

1. Flere studenter i samme avdeling.
2. Øke studentenes ansvarlighet og selvstendighet.
3. Forbedre veiledning i kliniske studier.
4. Øke og bedre kontakten mellom høgskolen og det kliniske praksisfelt.

3.4 Studentenes vurderinger før praksisstudiene

I dette kapitlet presenteres resultatene av et spørreskjema studentene besvarte forut for praksisperioden. Det var 14 studenter fra 4. studieår som besvarte spørreskjemaet. Studentene fra 1. studieår besvarte ikke dette spørreskjemaet.

Dataene som fremkommer er i hovedsak kvantitative og er analysert ved hjelp av statistikkprogrammet SPSS. I tabellene fremstilles fordelingene både i frekvens og prosent. Prosenten fremstilles hovedsakelig i parentes etter frekvensen. I tillegg vil det være noen skriftlige kommentarer i tilknytning til tabellene.

3.4.1 Bakgrunnskunnskap om studentene

De demografiske dataene eller bakgrunnsdataene forteller hvordan studentene fordeler seg i forhold til alder, tidligere utdanning og arbeidserfaring. Det var 14 av totalt 15 studenter fra kull 98/4 som besvarte dette spørreskjemaet.

Tabell 1
Studentenes alder

Alder	Antall studenter
21- 25 år	1 (7%)
26- 30 år	6 (43%)
31- 35 år	4 (29%)
36- 40 år	3 (21%)
41 år og over	0

Absolutte tall og prosent (n=14)

Studentene ble først bedt om å oppgi hvilken aldersgruppe de tilhørte. Tabell 1 viser at mer enn 90% av studentene var 26 år eller eldre ved inngangen til praksisperioden. Dette er en markert høyere alder enn hva som for tiden er gjennomsnittsalder blant studentene ved sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Østfold, fulltid. At gjennomsnittsalderen her er høyere kan ha sammenheng med at kull 98-4 er et deltidskull med sykepleierstudenter.

Tabell 2
Utdanning før du startet på sykepleierutdannelsen.

Utdanning før sykepleierutdanning	Antall studenter
3 årig- videregående	3 (21%)
3 årig- videregående og hjelpepleierutdanning	9 (65%)
3 årig- videregående, hjelpepleierutdanning og annen utdanning	1 (7%)
Hjelpepleierutdanning	1 (7%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Nærmere 80% av studentene var utdannet hjelpepleiere før de startet sin sykepleierutdanning, går det frem av tabell 2. Dette kan ha sammenheng med at studentene tar sykepleierutdanningen på deltid, og at flere har avtale med arbeidsgiver om finansieringsordning mot bindingstid etter endt utdanning.

Tabell 3

Arbeidserfaring fra helsevesenet før du startet på sykepleierutdanningen.

Arbeidserfaring fra helsevesenet	Antall studenter
2-3 år	2 (14%)
6-7 år	4 (29%)
8 år eller mer	8 (57%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Når det gjelder arbeidserfaring fra helsevesenet svarte hele 86% av studentene at de hadde arbeidet i helsevesenet i 6 år eller mer før de startet sin sykepleierutdanning.

Tabell 4

Arbeidserfaring fra eldreomsorgen før du startet på sykepleierutdannelsen.

Arbeidserfaring fra eldreomsorgen	Antall studenter
Ingen	1 (7%)
1 uke til 1 år	1 (7%)
2-3 år	2 (14%)
6-7 år	3 (21%)
8 år eller mer	7 (51%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Studentene ble videre spurt om de hadde erfaring fra eldreomsorg før de startet sykepleierutdanningen. Tabellen viser at 45% hadde arbeidet fra 2-7 år, og hele 51% hadde arbeidet 8 år eller mer innen eldreomsorgen.

3.4.2 Studentenes motivasjon for eldreomsorg og organisering av praksisperioden

Vi ønsket å få kjennskap til studentenes motivasjon for å arbeide innen eldreomsorg. Prosjektgruppa hadde planlagt en organisering av praksisstudiene som skilte seg fra studentenes erfaringer fra tidligere praksisstudier. Dette ønsket vi å få frem studentenes vurderinger av i forkant av praksisperioden.

Tabell 5

Før jeg startet min sykepleierutdanning var min motivasjon for å arbeide innen eldreomsorgen som utdannet sykepleier:

Motivasjon	Antall
Meget god	1 (7%)
God	11 (79%)
Mindre god	2 (14%)
Vet ikke	0

Absolutte tall og prosent (n=14)

Hele 86% av studentene oppga at deres motivasjon for å arbeide innen eldreomsorgen som utdannet sykepleier var god eller meget god, før de startet sin sykepleierutdanning.

Under dette spørsmålet hadde studentene mulighet til å gi en begrunnelse for svaret de ga. Flere av studentene begrunnet at deres motivasjon var "god" eller "meget god" med at de hadde erfaring fra dette arbeidsområdet, og at de trivdes i arbeidet med eldre mennesker. Flere oppga at de ønsket økt kunnskap for å kunne gjøre en bedre jobb. Noen pekte på at de syntes arbeid med eldre var variert og spennende, ut fra tidligere erfaring.

Erfaringer med lav bemanning, lite ressurser og at han/hun ikke opplevde å få utført en tilfredsstillende jobb for pasientene, ble oppgitt som begrunnelse av studentene som vurderte sin motivasjon før de startet sin sykepleierutdanning som "mindre god" for å arbeide innen eldreomsorg etter endt utdanning.

Tabell 6

Min motivasjon for å ha praksis i sykehjem er:

Motivasjon	Antall
Meget god	5 (36%)
God	9 (64%)
Mindre god	0
Vet ikke	0

Absolutte tall og prosent (n=14)

Samtlige studenter svarte at deres motivasjon for å ha praksis i sykehjem var "god" eller "meget god". Noen begrunnet det med "Dette kan jeg". Andre hadde ikke erfaring fra sykehjem. "Spennende å prøve noe nytt", "Dette blir en ny utfordring" og "Dette skal jeg få noe positivt ut av", var blant studentenes kommentarer. Det var også flere som opplevde det som et pluss at avdelingen var liten, med god bemanning. Noen oppga at det var motiverende at avdelingen skulle være en utdanningspost under praksisperioden.

Tabell 7

Jeg vurderer egen læresituasjon med 15 studenter i avdelingen samtidig ved praksis i sykehjem som:

Motivasjon	Antall
Meget god	7 (50%)
God	6 (43%)
Mindre god	0
Vet ikke	1 (7%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Studentene var positive når de ble bedt om å vurdere sin egen læresituasjon i en avdeling med 15 studenter. Hele 93% oppga sin motivasjon til å være god eller meget god. Muligheten til å lære av hverandre, og til å bruke hverandre i refleksjon og veiledning var blant begrunnelsene for den positive innstillingen.

En av studentene påpekte at avdelingen var liten til å romme så mange studenter, mens andre oppga at de hadde god erfaring med å være mange studenter ved en avdeling under en praksisperiode.

Tabell 8

Læresituasjonene med målsamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering i grupper vurderer jeg som:

Motivasjon	Antall
Meget god	8 (58%)
God	3 (21%)
Mindre god	0
Vet ikke	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Nær 80% av studentene vurderte læresituasjonene med målsamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering i grupper som god eller meget god. De begrunnet det med at det kunne være nyttig å få innspill fra medstudenter, at de kunne lære av medstudentenes vurderinger og at dette var spennende å prøve. Ingen av studentene hadde krysset av for å ha vurdert det som en mindre god læresituasjon. Tre av studentene hadde krysset av for kategorien "vet ikke". De begrunnet avkrysningen med at de ikke hadde erfaring fra å gjennomføre målsettingssamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering i grupper.

Tabell 9

Min motivasjon for arbeid innen eldreomsorgen etter endt sykepleierutdanning er:

Motivasjon	Antall
Meget god	2 (14%)
God	7 (50%)
Mindre god	0
Vet ikke	2 (14%)
Ikke besvart	2 (22%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Fire studenter krysset av for rubrikken "vet ikke" eller har ikke besvart spørsmålet. De øvrige 10 oppga at de vurderte egen motivasjon for å arbeide innen eldreomsorgen etter endt sykepleierutdanning som god eller meget god. "Eldreomsorg er noe jeg trives med!", var blant kommentarene fra studentene. Ingen oppga egen motivasjon innen eldreomsorgen etter endt sykepleierutdanning som mindre god. Noen ga som kommentar at dette var vanskelig å svare på før praksisstudiene begynte. Ikke alle studentene hadde erfaring fra eldreomsorg, og det kunne kanskje gjøre det vanskelig å svare.

Avslutningsvis fikk studentene et åpent spørsmål: Er det spesielle forhold som må være tilstede på arbeidsplassen for at du skal velge å arbeide i eldreomsorgen- og i så fall hva/hvilke?

Ut fra en gjennomgang av studentenes svar, har vi valgt å kategorisere svarene i fire grupper: 1. Psykisk og fysisk arbeidsmiljø, 2. Tid og bemanningssituasjon, 3. Fagutvikling og å benytte sin kunnskap, samt 4. Ledelse og ansvar.

1. Psykisk og fysisk arbeidsmiljø

Et godt arbeidsmiljø, både psykisk og fysisk, var en viktig faktor for at studentene skulle velge å arbeide innen eldreomsorg. Et positivt og fagutviklende arbeidsmiljø, samt samarbeidsvillige medarbeidere var det mange av studentene som oppga som sentrale faktorer. I tillegg til det kollegiale arbeidsmiljøet ble det påpekt at trivsel i forhold til pasientene var viktig.

Det fysiske arbeidsmiljøet var videre av betydning, som at det var tilrettelagt for bruk av hjelpemidler i avdelingen.

2. Tid og bemanningssituasjon

To andre sentrale faktorer for å velge arbeid innen eldreomsorg etter endt utdanning var bemanningssituasjonen og tidsfaktoren. Flere påpekte betydningen av å kunne ta seg tilstrekkelig tid til å gi tilfredsstillende omsorg for pasientene.

En god grunnbemanning og en tilfredsstillende bemanningssituasjon - også ved sykefravær - var videre av stor betydning for arbeidsvalget.

3. Fagutvikling og å benytte sin kunnskap

"For meg er det viktig at jeg får lov til å benytte meg av kunnskap jeg har tilegnet meg somatisk og psykisk", skrev en av studentene. Flere pekte på behovet for fagutvikling både personlig og i avdelingen. Sentrale tiltak for fagutvikling, kunne være:

- Fagutvikling i team med både sykepleiere og andre faggrupper
- Mulighet for sykepleiefaglig veiledning

4. Ledelse og ansvar

For noen studenter var økt ansvar for sykepleieren og flere sykepleieoppgaver av betydning for at de skulle velge å arbeide innen eldreomsorg. Svarene viser videre at ledelsen var viktig for valget, og at de hadde "gode ledere".

4.0 ERFARINGER MED UTPRØVING AV METODER

I dette kapittelet presenteres noen av de metodene som prosjektlederne hadde et ønske om å prøve ut i forbindelse med praksisperioden.

4.1 Sykepleieklিনikker

Et mål med sykepleieklınikkene var at studentene i samarbeid med avdelingens ansatte, skulle få fordype seg i et område eller en problemstilling ved avdelingen.

Gruppeinndelingen og tidspunkt for når studentene skulle arbeide med klınikk var planlagt og markert i turnus/ukeplan. Studentene ble oppfordret til selv å ta initiativ til å invitere med dere en eller flere av de ansatte som har interesse for temaet de ønsket å arbeide med dersom arbeidssituasjonen i avdelingen tillot det. Det var en gruppe studenter som hadde med representanter fra de ansatte på sykepleieklınikk.

Det var reservert et egnet rom på sykehjemmet. De kunne også benytte et kontor med PC med internett- tilkopling, som prosjektene disponerte. De fikk videre tilbud om å benytte høgskolens lokaler eller andre egnede steder.

Studentene/de ansatte ble oppfordret til å avklare hvilken tematikk de ønsket å arbeide med før klınikkdagen (vedlegg 2.). Hensikten var at de fikk definere og fordype seg i et klınisk problem knyttet til en bestemt pasient/rutine i avdelingen.

- Hva er problemet?
- Hva har evt blitt prøvd for å forbedre situasjonen?
- Hva sier litteraturen/forskning om temaet?
- Hvilke vurderinger gjør dere? Hvilke tiltak kan iverksettes og hvordan?

Det ble forventet at resultater og erfaringer fra arbeidet ble formidlet til avdelingen. For å kunne dele denne kunnskapen med avdelingen var det ønskelig at studentene avtalte en dag hvor de som hadde arbeidet sammen om sykepleieklınikk la frem resultater fra sykepleieklınikkene, gjerne i forbindelse med rapporten midt på dagen. Det var også mulig å legge frem/diskutere resultatene med avdelingssykepleier.

Følgende temaer var fokus i sykepleieklınikkene:

Tema 1. Medisindokumentasjon.

Tema 2. PEG- sonde del 1.

Tema 3. PEG- sonde del 2.

Tema 4. Oksygenbehandling.

Tema 5. Diabetes.

Tema 6 Førstehjelp.

Resultatet av samtlige sykepleieklınikker ble permer som er samlet i avdelingen tilgjengelig for alle ansatte. Kort informasjon om innholdet ble gitt til avdelingens ansatte og medstudenter. Oversikt over livreddende førstehjelp ble hengt opp flere steder i avdelingen slik at den var tilgjengelig for avdelingen ved behov.

4.2 Hospiteringer for de ansatte

I studentenes praksisperioder var det på det meste 18 studenter i avdelingen. Denne situasjonen ønsket vi å benytte på en konstruktiv måte som både kunne skape gode læresituasjoner for studentene, samtidig som den frigjorde tid for de ansatte.

Avdelingssykepleier samlet inn ønsker fra de ansatte i forhold til ønsker for hospitering/fordypning. Det var i utgangspunktet tenkt at de ansattes hospiteringer skulle foregå i overtakelsesukene. Ut fra de ansattes ønsker og med bakgrunn i at det var mange studenter i avdelingen, ble en rekke av tiltakene gjennomført i tiden utenom overtakelsesukene.

Følgende tiltak ble gjennomført av de ansatte i praksisperiodene fra 07.01.02 til 19.04.02:

* Kurs i dokumentasjon	17 ansatte deltok
* Hospitering ved diabetes poliklinikken	3 ansatte
* Hospitering, hjemmesykepleien	1 ansatt
* Hospitering ved peg- poliklinikken	2 ansatte
* Hospitering ved lungepoliklinikken	2 ansatte
* Hospitering ved kreftpoliklinikken	1 ansatt
* Hospitering, Sunnås sykehus	2 ansatte

I tillegg ble det frigjort tid til

- * Innkjøp til avdelingen
- * Fest for beboerne (koldtbord i festsalen)
- * Forelesninger ved Høgskolen i Østfold (8 ansatte)
- * Kurs i sårbehandling
- * Kurs (5 ansatte)
- * Kurs om hudsykdommer (3 ansatte)
- * Undervisning fra hjelpemiddelsentralen, med vekt på synshemming, for alle ansatte
- * Heldags- personalmøte for alle ansatte

4.3 Lærerrollen og lærernes erfaringer

Ut fra tidligere erfaringer og egne ønsker var det viktig for lærerne å følge studentene nært i avdelingen - å gå sammen med studentene. Bakgrunnen for dette var et ønske om å prøve ut en annen type lærerrolle i klinisk praksis, enn den man tradisjonelt anvender i oppfølging av studenter i praksistudier. Horntvedt og Kyrkjebø (2000) hadde prøvd ut en lignende lærerrolle, men ikke så omfattende som dette prosjektet ønsket. Turnusarbeidet for studentene og lærerne var en av de arbeidsoppgavene som tok mye mer tid enn planlagt i forberedelsene til prosjektet.

Milepælsplanen ble brukt som arbeidsredskap gjennom hele planleggingsperioden. Som lærere var det en stor fordel å være to som samarbeider godt. Vi hadde formelle og uformelle møter underveis, i tillegg til den lille gule boka som vi brukte som beskjedbok. Lærerne og studentene i prosjektgruppa hospiterte forut for praksisperiodens oppstart.

I prosjektet ønsket man også å prøve ut alternative former for gjennomføre evaluering. Evalueringen skulle foregå i grupper av studenter.

Prosjektperioden skulle ha to overtakelsesuker. Det var studentene sammen med lærerne som hadde ansvar for avdelingen på kveld- og dagtid i disse to periodene. Lærerne skulle være tilstede både på dag- og kveldstid. Lærerne gikk i turnusarbeid i hele denne delen av perioden. Det ble derfor et omfattende turnusopplegg rundt denne delen av prosjektet. Ellers i prosjektperioden gikk lærerne i vakter på dagtid, to til tre dager i uken.

Det å være to lærere sammen har vært av stor betydning. Studentene fra 4. år skulle forberede mottakelsen av 1 års studentene. Grupper på to og to av studentene hadde ansvar for å ta imot de "nye" studentene. Studentene tok oppgaven og de "nye" studentene fikk en god mottakelse i avdelingen.

Studentrepresentantene var svært aktivt med i planleggingen og gjennomføringen av prosjektet. Studentrepresentantene tok mye ansvar. Deres deltakelse var en sentral suksess- faktor.

Avdelingslederne ble sykemeldt i den første delen av praksistudiene. Her mistet vi et viktig bindeledd i avdelingen de første ukene som blant annet medførte at noe informasjon gikk tapt. Dersom det hadde vært flere representanter fra avdelingen kunne dette hindret den situasjonen som oppstod med at bindeleddet mellom avdelingen og prosjektgruppa ble borte i den første delen av oppstarten på prosjektperioden. Virksomhetsleder tok kontakt med studentene for å avhjelpe studentene i avdelingsleders fravær. Samarbeidet med virksomhetsleder har vært godt og viktig for prosjektet gjennom hele prosjektperioden.

Da prosjektperioden startet ønsket studentene å organisere hospitering blant annet i hjemmesykepleien, onsdagsmøtene (samarbeidsmøter mellom hjemmesykepleien, fysioterapeut, ergoterapeut og avdelingen), samt hos fysioterapeuten.

Rammeplanen (2000) åpner for at studenter kan ha observasjons- og hospiteringsstudier. Hensikten er at studenten skal oppnå erfaring fra ulike og betydningsfulle deler av sykepleietjenesten. Studentens erfaringer skal danne handlingsberedskapsom kan videreutvikles til handlingskompetanse ved opplæring og etter- og videreutdanning (ibid). Hospiteringen ble organisert av virksomhetsleder sammen med studentrepresentantene. Studenten uttrykte at de var godt fornøyd med tilbudet.

Prosjektet ga mulighet for lærerne til å gå i avdelingen sammen med studentene. Dette ga mulighet for å gjennomføre førveiledning, etterveiledning i aktuelle pleiesituasjoner sammen med studentene. Å sammen undre seg over situasjoner og finne ut av ting sammen gav en flott mulighet for å reflektere høyt sammen i forbindelse med situasjoner i den direkte sykepleieutøvelsen. Det å "være i avdelingen" for lærerene ga også en mulighet for kontakt med de ansatte som vi som lærerne opplevde som viktig i gjennomføringen av prosjektet. Dette var den delen av prosjektet som vi lærerne så på som veldig inspirerende og utviklende i forhold til lærerrollen i høgskolen.

Refleksjonsgruppene ble også holdt i nærheten av avdelingen, på det røde rommet. Det røde rommet var et rom i nær tilknytning til avdelingen. Dette rommet ble veldig mye brukt gjennom hele prosjektperioden. Studenten brukte det til blant annet til sykepleieklinikker, som spiserom, arbeidsrom, garderobe.

Samarbeid med de andre delprosjektene og storprosjektet var også veldig viktig for dette prosjektet. Dette førte til at vi kunne utveksle viktig informasjon og fortløpende vurdere vårt eget prosjekt.

5.0 ERFARINGER FRA PROSJEKTET

5.1 Resultater fra studentenes evaluering

Studentene fra 4. årig deltidsutdanning skulle arbeide med ledelse og administrasjon av sykepleietjenesten i denne praksisperioden. Gruppelederfunksjon var derfor en av de oppgavene som studentene hadde på omgang i løpet av praksisperioden. Studentene var med på å utarbeidet stillingsbeskrivelse for gruppeleder.

På morgenmøte mellom kl. 08.00-08.10 var det gruppeleders ansvar å fordele arbeidsoppgaver. Det var også studentenes ansvar å ta opp problemstillinger til faglige diskusjoner.

Studentene laget lister for medisinsansvar som studentene fordelt mellom seg. Lister for når hvem av studentene skulle delta på legevisitten, hospitering i hjemmesykepleien, være med laborant på blodprøvetaking og delta i samarbeidsmøte mellom Korttidsavdelingen og hjemmesykepleien ble også studentenes ansvar.

Studentene var aktive med på planlegging og gjennomføring av overtakelsesukene. De tok ansvar for at det var tilstrekkelig antall studenter i avdelingen. Alle var engasjerte og uttrykte positiv samarbeidsvilje i den forbindelse.

Studenten uttrykte at de var positive til den rollen lærerne hadde i forbindelse med gjennomføringen av overtakelsesukene.

Studenten ble spurt gjennom et strukturert spørreskjema om noen av de erfaringen som ble gjort i prosjektperioden.

5.1.1 Bakgrunnskunnskap om studentene

De demografiske dataene eller bakgrunnsdataene forteller hvordan studentene fordeler seg på alder, tidligere arbeidserfaring og tidligere utdanning. Av de 18 studentene som startet praksistudiene var det 17 som fullførte og en som ble sykemeldt. Av de 17 studentene har 14 besvart spørreskjemaet. Viser til kommentarer når det gjelder bakgrunnsdata i tabell 1, 2, 3 og 4.

Tabell 10.

Alder.

Alder	Antall studenter
21- 25 år	1 (7%)
26- 30 år	5 (37%)
31- 35 år	2 (14%)
36- 40 år	3 (21%)
41 år og over	0
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Tabell 10. viser at over 70% av studentene er 26 år og eldre. Se kommentarer tabell 1.

Tabell 11

Utdanning før du startet på sykepleierutdannelsen.

Utdanning før sykepleierutdanning	Antall studenter
3 årig- videregående	3 (21%)
3 årig- videregående og hjelpepleierutdanning	8 (57%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

En stor gruppe av studentene hadde hjelpepleierutdanning. Se kommentarer tabell 2.

Tabell 12

Arbeidserfaring fra helsevesenet før du startet på sykepleierutdannelsen.

Arbeidserfaring fra helsevesenet	Antall studenter
1 uke til 1 år	1 (7%)
2-3 år	1 (7%)
4-5 år	1 (7%)
6-7 år	4 (29%)
8 år eller mer	4 (29%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Mange av studentene hadde lang erfaring fra helsevesenet. Se kommentarer tabell 3.

Tabell 13

Arbeidserfaring fra eldreomsorgen før du startet på sykepleierutdannelsen.

Arbeidserfaring fra eldreomsorgen	Antall studenter
1 uke til 1 år	2 (14%)
2-3 år	1 (7%)
4-5år	1 (7%)
6-7 år	4 (29%)
8 år eller mer	3 (21%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

En stor gruppe av studentene hadde lang erfaring fra eldreomsorg. Se kommentarer tabell 4.

5.1.2 Forberedthet til praksis

Tabell 14

Undervisningen i skolen ga en god teoretisk forberedthet til praksis.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	1 (7%)
Enig	8 (57%)
Uenig	2 (14%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Over halvparten av studentene var helt enig eller enig at undervisningen i skolen ga en god teoretisk forberedthet til praksis. Gruppen ikke besvarte er relativt stor i forhold til utvalget som helhet.

Tabell 15

Informasjonen om praksis som jeg fikk i forkant av praksisperioden var tilstrekkelig.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	1 (7%)
Enig	8 (57%)
Uenig	2 (14%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

I prosjektet ble det lagt vekt på, at studentene som skulle delta i prosjektet, skulle få tilstrekkelig informasjon i forkant av prosjektet. Derfor ble studenten spurt om deres opplevelse av informasjonen i etter gjennomført prosjektperiode. 64% av studentene var helt enig eller enig om at informasjonen var tilstrekkelig.

5.1.3 Læreprosessen i praksis

Ved alle spørsmålene nedenfor kunne respondentene velge mellom helt enig, enig, uenig, og helt uenig.

Tabell 16

Jeg har arbeidet med egne læringsmål.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	6 (43%)
Enig	5 (36%)
Uenig	0
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Studentene måtte legge frem læringsmål for hverandre og for lærerne. Nær 80% av studentene var helt enig eller enig at de hadde arbeidet med egne læringsmål.

Tabell 17

Jeg har lest aktuelt pensum.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	6 (43%)
Enig	5 (36%)
Uenig	0
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Nær 80 % av studenten hadde også lest aktuelt pensum i forkant av praksisperioden.

Tabell 18

Avdelingen var kjent med høgskolens mål for studentenes praksisperiode.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	1 (7%)
Enig	7 (50%)
Uenig	3 (21%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Avdelingen hadde vært kjent med høgskolens mål en tid i forkant av praksisperioden. Helt enig eller enig var 57 % av studentene i forhold til at høgskolens mål var kjent for avdelingen.

Tabell 19

Avdelingen var godt forberedt til å ta i mot studentene.

Utsagn	Antall studenter
Helt uenig	2 (14%)
Enig	5 (50%)
Uenig	3 (21%)
Ubesvart	4 (15%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

I kommentarene trakk en student frem at de første ukene følte jeg meg "overflødig" som student på avdelingen. Noen hevdet også at de trodde avdelingen ikke var helt forberedt på så mange studenter. Noen av studenten hevdet også at noen av de ansatte var negative til prosjektet, mens andre var positive. Hele 64% av studentene var helt enig eller enig at avdelingen var godt forberedt til å ta imot studentene.

Tabell 20

Min læreprosess i praksis vurderer jeg som meget god.

Utsagn	Antall studenter
Enig	10 (71%)
Uenig	1 (7%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Over 70% av studentene er enig i at egen læreprosess i praksis var meget god.

Tabell 21

Veiledning fra ansatte i avdelingen underveis i praksisperioden ga god støtte i nye og vanskelige situasjoner.

Utsagn	Antall studenter
Enig	7 (50%)
Uenig	4 (29%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Tabell 22

Veiledning fra lærerne underveis i praksisperioden ga god støtte i nye og vanskelige situasjoner.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	8 (58%)
Enig	3 (21%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Tabell 23

Praksisperioden ga gode muligheter for å arbeide med min individuelle målsetting.

Utsagn	Antall studenter
Enig	7 (50%)
Uenig	4 (29%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Tabell 24

Hospitering har gitt godt læringsutbytte.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	4 (29%)
Enig	6 (43%)
Uenig	1 (7%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Tabell 25

Mine muligheter for å arbeide med administrasjon og ledelse har vært gode.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	2 (14%)
Enig	7 (50%)
Helt uenig	2 (14%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Tabell 26

Organiseringen med målsettingssamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering i grupper vurderer jeg som god.

Utsagn	Antall studenter
Helt enig	5 (36%)
Enig	5 (36%)
Helt uenig	1 (7%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Noen studenter trakk frem at å være gruppeleder i overtakelsesukene var lærerikt. Det var mindre lærerikt å gå sammen med avdelingsleder. En nevnte at administrasjon og ledelse fikk en best mulighet til i de studentstyrte ukene i avdelingen.

5.1.4 Generelle vurderinger

Tabell 27

Forholdet til de ansatte ved avdelingen i praksisperioden har vært.

Utsagn	Antall studenter
Godt	9 (64%)
Mindre godt	2 (14%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Studentene kommenterte at forholdet til de ansatte varierte. Noen ansatte opplevde prosjektet og studentene som positive, mens andre uttrykte negative holdninger til studentene. En av studentene beskriver det på følgende måte: "En del av de ansatte hadde en oppriktig interesse av at studentene skulle ha gode læremuligheter og trives i avdelingen."

Tabell 28

Forholdet til lærerne i praksisperioden har vært.

Utsagn	Antall studenter
Meget godt	10 (71%)
Godt	1 (7%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Studentene kommenterte at de opplevde støtte og "back-up" underveis. Lærerne forsto vår/min situasjon og ikke minst frustrasjon i noen situasjoner i forbindelse med praksisperioden. Noen synes det var flott å bli støttet underveis. Lærerne prøvde også å gjøre noe med situasjonen på avdelingen for oss studenter. Lærerne har vært tilgjengelige, gode på å lytte til studentene, tatt studentene og evt. problemer på alvor, og prøvd å gjøre noe med det, gitt klar og grei veiledning og evt. tilbakemeldinger.

Tabell 29

Forholdet til mine medstudenter i praksisperioden har vært.

Utsagn	Antall studenter
Meget godt	9 (64%)
Godt	2 (14%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Kommentarene var at man opplever ikke like godt samarbeid med alle. Noen studenter følte seg mer sammensveiset enn de tidligere har opplevd i praksisperioder. Det var svært få/ingen problemer

mellom oss hevdet noen. En studenten opplevde at de hadde en åpen dialog når det gjaldt fag, drøftet en del problemstillinger med respekt for hverandre og hverandres meninger.

Tabell 30

Jeg vurderer egen læresituasjon med 18 studenter i avdelingen samtidig ved praksisen i sykehjem som.

Utsagn	Antall studenter
Meget godt	2 (14%)
Godt	6 (43%)
Mindre godt	3 (21%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Kommentarene var at enkelte opplevde at det var for lite sykepleieroppgaver til så mange studenter. Overtagelsesukene var spesielt lærerike. Det var fint at de kunne bruke hverandre svært aktivt både med tanke på veiledning og støtte. Noen mente at 18 studenter er for mange, fra tidligere praksis har det vært 10 studenter, og det synes jeg fungerte bedre. Uoversiktlig med for mange studenter, samt at enkelte læresituasjoner da blir begrenset. Andre mente at det var spennende å jobbe sammen så mange studenter. Mange faglige drøftinger, felles interesser, lett å finne støtte og motivasjon, føle fellesskap. Første års studentene følte seg godt ivaretatt av 4 års studentene.

Tabell 31

Min motivasjon for å arbeide innen eldreomsorgen etter endt sykepleierutdanning er.

Utsagn	Antall studenter
Meget godt	2 (14%)
Godt	7 (50%)
Mindre godt	2 (14%)
Ikke besvart	3 (21%)

Absolutte tall og prosent (n=14)

Noen mente at det var for få veiledere pr. sykepleierstudent, men man lærer å samarbeide på en effektiv måte. Det er viktig at avdelingen er forberedt på at studentene kommer, og hvilke oppgaver de kommer til å ha. Noen studenter nevnte at det var et stort læringspotensiale for studenter i siste studieår å ha overtagelsesuker. Fra tidligere praksisperioder hadde alle studentene vært samlet den første uken med undervisning, informasjon og omvisning på praksisstedet, dette savnet noen.

Studentene ble også etter praksisperioden spurt om det er spesielle forhold som må være tilstede på arbeidsplassen for at de skal velge å arbeid i eldreomsorgen - og i så fall hva/hvilke? Det er to kategorier som er av spesiell betydning for flere av studentene.

Faglige utviklingsmuligheter på arbeidsplassen

I dette legger studentene at det bør være mulighet for kontinuerlig veiledning/veiledningsgrupper. Internundervisning/kurs/ videreutdanning.

Arbeidsmiljø

Godt arbeidsmiljø/Samarbeid. Samarbeid, gode rutiner og kontinuitet i pleien. En ok avdelingsleder. God sykepleierdekning, gruppeledere. God og stabil grunnbemanning. Tverrfaglig samarbeid. God lønn. Mindre enheter så kvalitet kan prioriteres.

5.2 Resultater fra ansattes evaluering

For å vurdere prosjektet ønsket vi å få kjennskap til de ansattes synspunkter og erfaringer fra prosjektet. De ansatte ved avdelingen som arbeidet 25% eller mer ble bedt om å besvare et spørreskjema etter praksisperiodene var fullført. Det var 17 ansatte som besvarte spørreskjemaet, og vi vil nå presentere svarene de ansatte ga.

5.2.1 Bakgrunnskunnskap om de ansatte

De demografiske dataene (bakgrunnsdataene) forteller hvordan de ansatte fordeler seg i forhold til alder, yrke og tidligere arbeidserfaring.

Tabell 32

De ansattes alder

Alder	Antall ansatte
21 - 25 år	2 (12%)
26 - 30 år	3 (18%)
31 - 35 år	1 (6%)
36 - 40 år	3 (18%)
41 år og over	8 (47%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

De ansatte hadde en aldersspredning fra kategorien 21-25 år til kategorien fra 41 år og over. Av dem som besvarte skjemaet var det nesten like mange i gruppen fra 41 år og over, som i gruppen fra 21-40 år.

Tabell 33

Yrke

Yrke	Antall ansatte
Assistent	6 (33%)
Hjelpepleier	2 (11%)
Omsorgsarbeider	3 (17%)
Sykepleier	6 (33%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Omtrent 1/3 av de som besvarte spørreskjemaet var sykepleiere, 1/3 var hjelpepleiere eller omsorgsarbeidere og 1/3 var assistenter.

Tabell 34

Arbeidserfaring fra helsevesenet

Arbeidserfaring fra helsevesenet	Antall ansatte
1 uke til 1 år	0
2 - 3 år	2 (12%)
4 - 5 år	3 (18%)
6 - 10 år	3 (18%)
11 år eller mer	9 (53%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Ingen av de ansatte hadde mindre enn 2 års arbeidserfaring fra helsevesenet. Omtrent halvparten av dem som besvarte skjemaet hadde fra 2-10 års erfaring fra helsevesenet. Fordelingen på de tre midterste kategoriene (2-3 år, 4-5 år og 6-10 år) var nokså jevn. Den andre halvparten av de ansatte hadde 11 års erfaring eller mer.

Tabell 35

Arbeidserfaring fra eldreomsorg

Arbeidserfaring fra eldreomsorgen	Antall ansatte
1 uke til 1 år	2 (12%)
2-3 år	1 (6%)
4-5år	1 (6%)
6-10 år	8 (47%)
11år eller mer	5 (30%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Tabell 36

Stillingsprosent ved avdelingen. Absolutte tall og prosent (n=18)

Stillingsprosent ved avdelingen	Antall ansatte
100 %-75%	6 (35%)
74%- 50%	7 (41%)
Mindre enn 50 %	4 (24%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Omtrent 1/3 av de ansatte som besvarte spørreskjemaet arbeidet fra 75-100% stilling. De øvrige 2/3 mindre enn 75%, men mer enn 25%.

5.2.2 Forberedthet til praksis

Vi ønsket videre å få kjennskap til hvor godt forberedt de ansatte opplevde at de hadde vært i forhold til denne praksisperioden.

Tabell 37

Informasjon fra avdelingsleder om avdelingens ansvar før studentene kom var meget god

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	2 (12%)
Enig	9 (53%)
Uenig	5(29%)
Helt uenig	1 (6%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

11 av de ansatte svarte at de var "enig" eller "helt enig" i at informasjonen fra avdelingsleder om avdelingens ansvar før studentene kom var meget god, mens 6 var "uenig" eller "helt uenig" i det.

Tabell 38

Avdelingen var godt forberedt til å ta imot studentene

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	1 (6%)
Enig	7 (41%)
Uenig	6 (35%)
Ubesvarte	3 (18%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Når de ansatte ble spurt om de mente at avdelingen var godt forberedt til å ta imot studentene, svarte 8 at de var "helt enig" eller "enig" i det, 6 var uenige i det, mens 3 ikke hadde besvart spørsmålet.

Tabell 39

Studentenes praksisperiode har vært belastende for avdelingen

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	1 (6%)
Enig	5 (29%)
Uenig	7 (41%)
Helt uenig	2 (12%)
Ubesvarte	2 (12%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

5 av de ansatte at de var helt enig eller enig i at praksisperioden hadde vært belastende for avdelingen, mens 10 av dem var uenige eller helt uenige i denne påstanden.

Tabell 40

Avdelingen var kjent med høgskolens mål for studentenes praksisperiode

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	1 (6%)
Enig	10 (59%)
Uenig	3 (18%)
Helt uenig	1 (6%)
Ubesvarte	2 (12%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

På spørsmålet om avdelingen var kjent med høgskolens mål for studentenes praksisperiode, svarte 11 av de ansatte at de var enige eller helt enige i det. Fire av de ansatte var uenige eller helt uenige i dette, mens 2 ikke hadde besvart spørsmålet.

I den åpne rubrikken, kom det frem ulike begrunnelser for svarene de ansatte hadde gitt. Noen mente at det i ettertid viste det seg at de ikke var godt nok forberedt og at det ble for mange studenter på en gang. Noen savnet informasjon om hva praksisperioden skulle bestå av.

Studentene har bidratt til mye positivt, eks.: temahefter, fest for pasientene, gitt mye av sin tid til pasientene. En av de ansatte svarte: "Jeg satte stor pris på deres engasjement og kunnskap til avdelingen. Avdelingen trenger mye av nytt 'input'!"

5.2.3 Samarbeid

Vi ønsket videre å få vite mer om de ansattes erfaringer fra samarbeid med studenter, lærere og hvordan samarbeidet hadde vært mellom de ansatte i praksisperiodene.

Tabell 41

Forholdet til studentene vurderer jeg som meget godt

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	7 (41%)
Enig	7 (41%)
Uenig	1 (6%)
Ubesvarte	2 (12%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Hele 14 av de ansatte svarte at de var "enige" eller helt enige" i forholdet til studentene hadde vært meget godt. Bare en av de ansatte sa seg uenig i dette. Det var også to ubesvarte skjemaer i forhold til dette spørsmålet.

Tabell 42

Forholdet til lærerne vurderer jeg som meget godt

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	2 (12%)
Enig	8 (47%)
Uenig	2 (12%)
Ubesvarte	5 (29%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Når det gjaldt samarbeidet med lærerne svarte 10 av de ansatte at de var enige eller helt enige i at samarbeidet hadde vært meget godt. To ansatte var uenige i at samarbeidet med lærerne hadde vært meget godt, og 5 skjemaer var ubesvart på dette området.

Tabell 43

Samarbeidet i avdelingen under praksisperioden mellom meg og mine kollegaer vurderer jeg som meget godt

Utsagn	Antall ansatte
Helt enig	6 (35%)
Enig	6 (35%)
Uenig	2 (12%)
Ubesvarte	3 (18%)

Absolutte tall og prosent (n=17)

Det var 12 ansatte som svarte seg enige eller helt enige i forhold til at samarbeidet mellom dem selv og de andre i avdelingen under praksisperioden hadde vært meget godt. Kun to var uenige i påstanden, mens tre ikke hadde besvart spørsmålet.

I den åpne rubrikken kom det frem at samarbeidet med studentene hadde vært bra. Noen skrev at de ikke fikk like god kontakt med alle, men "de som jeg fikk det med følte jeg at samarbeidet gikk bra".

Når det gjaldt kontakten med lærerne, var det noen som mente at de så lærerne sjelden. En av dem skrev "Lærerne fikk jeg liten tid sammen med, men det lille var positivt".

Noen hadde ønsket bedre kommunikasjon i forhold til arbeidsfordeling og andre gjøremål. En av de ansatte skrev at "Mine kollegaer (hjelpepleierne + omsorgsarbeiderne) følte seg etter min mening truet av studentene som "tok fra dem" litt styring".

Et åpent spørsmål til slutt i spørreskjemaet: Er det spesielt positive eller negative forhold ved denne formen for praksisstudier som du vil trekke frem?

Flere pekte på at det "å få så mange dyktige sykepleierstudenter får en til å skjerpe seg selv." "Jeg personlig liker å ha studenter i avdelingen, fint med "ny" kunnskap, og muligheter til å kunne oppdateres faglig + ha mer overskudd i avdelingen". Det var også flere som mente at det var avlastende for personalet i forhold til pleien av pasientene når studentene var i avdelingen: "Får mer tid til hver enkel pasient enn vi får ellers, for eksempel aktiviteter." Mer frigjort tid for de ansatte hadde også medført at de ansatte oppdaget og utvekslet kunnskap, var det en som skrev.

Flere mente studentantallet var for høyt. Noen beskrev det som uoversiktlig med så mange mennesker i avdelingen samtidig, og at det kunne bli mange å forholde seg til for pasientene. Det kunne lett bli ansvarsfraskrivelse dersom det ikke kom tydelig nok frem hvem som hadde ansvar for hva, skrev en ansatt. En annen svarte at hun var usikker på sitt ansvar i forhold til studentene. En skrev at det var vanskelig å veilede studentene - de styrte seg selv i stor grad.

En av de ansatte skrev at det var "Kjempebra at noen har oppdatert pleieplanene!"

Noen mente at det kunne være en nyttig erfaring for studenter som snart er ferdig med utdannelsen sin å ta på seg ansvaret for avdelingen.

En av de ansatte pekte på at i alle fall en til i stor stilling burde vært med i prosjektgruppa. "Studentene er en kjemperessurs - avdelingen trenger hjelp til å se og forstå hvilken kjempemulighet dette er!!"

Hvis det skulle være noe jeg ønsker endret måtte det være:

Noen mente studentene burde ha kontaktpersoner i avdelingen, og en ønsket sterkere deltakelse ift evalueringen av studentene.

Noen ønsket å fordele antall studenter utover året, og færre studenter pr. vakt.

Det var viktig med god kommunikasjon og tydelig ansvarsfordeling. Her ble det spesielt trukket frem betydningen av at alle var tydelige ift når de skulle på andre aktiviteter, ta pause, på møter osv.

Noen ansatte ønsket en tydeliggjøring ift praksisperiodens innhold for studentene (hvilke oppgaver studentene skal ha).

En mente studentene burde ta fullstendig ansvar - også til oppfølging utover hele vekten.

En mente det var viktig at studentene ikke tar pause når avdelingen trenger dem mest, spesielt ved matsituasjoner.

En annen foreslo at det burde utarbeides et sluttskjema til studenten slik at de anonymt kan si sin mening om det de vil.

6.0 AVSLUTNING

6.1 Publisering

Som en del av Prosjekt bruker- og kompetansesenter i Fredrikstad tok prosjektleder, Sigurd Roger Nilsen, kontakt med lokalpressen i Fredrikstad. Her ble det rettet en forespørsel mot avisen om de var ville dekke de ulike delprosjektene med presseomtale i avisen. Dette resulterte i to oppslag i avisen lokalavisen Fredrikstad blad (vedlegg 6). Det første intervjuet var hentet fra planleggingsperioden, da studentene som deltok i prosjektet i desember 2001 hospiterte før den avsatte praksisperioden tok til (06.12.01). Det andre intervjuet i avisen ble foretatt mens studentene hadde sin første overtakelsesuke (16.02.02). Videre har prosjektet blitt omtalt på Høgskolen i Østfolds intranettsider.

I oktober 2001 sendte vi et abstract til Norsk sykepleierforbund med forespørsel om prosjektet vårt var av interesse for Sykepleierkongressen 1.- 4. oktober 2002. Vi fikk positive tilbakemelding. Det resulterte i at vi deltok ved Sykepleierkongressen med en poster som gjengir erfaringer fra prosjektet og en brosjyre til mulige intresenter (vedlegg 7). I ettertid har vi fått henvendelser med spørsmål om prosjektet fra personer som har arbeidet med lignende prosjekter andre steder i landet.

I April 2003 ble erfaringer fra prosjektet formidlet til noen av de ansatte ved Høgskolen i Agder på faglig forum.

Vi, som delprosjektledere, har også utarbeidet denne rapporten, for å samle og fortelle om våre erfaringer fra Prosjekt utdanningspost ved Fjeldberg sykehjem i Fredrikstad våren 2002.

Vi vil med dette få takke alle som har fattet interesse for vårt prosjekt og de erfaringene vi har fått lov å formidle!

6.2 Oppsummering

De av studentene som besvarte spørreskjemaet hadde en aldersspredning innenfor kategoriene mellom 21-40 år. Nesten halvparten av de ansatte som besvarte spørreskjemaet var i kategorien over 41 år og over.

Mer enn halvparten av studentene hadde hjelpepleierutdanning fra før. Blant de ansatte var omtrent 1/3 sykepleiere, 1/3 hjelpepleiere/omsorgsarbeider og 1/3 assistent. Samtlige 3. års studenter hadde erfaring fra helsevesenet og eldreomsorg før de startet sin sykepleieutdanning.

Når det gjelder **forberedthet til praksis**, svarte 2/3 av de ansatte at de hadde fått meget god informasjon fra avdelingsleder før studentene kom. Litt over halvparten svarte at de var godt forberedt til å ta imot studentene, mens kun 14% av studentene var enige i dette. 2/3 av de ansatte hadde ikke opplevd praksisperioden som belastende for avdelingen. Mens 65% av de ansatte oppga at avdelingen var kjent med høgskolens mål for studentenes praksisperiode, var 57% av studentene var enige i det.

Blant studentene var det kun 14% som var uenige i at **informasjonen** de fikk om praksis i forkant av praksisperioden var tilstrekkelig. Alle som besvarte oppga at de hadde arbeidet med egne læringsmål og hadde lest aktuelt pensum. Over 70% av studentene vurderte sin egen læreprosess i praksisperioden som meget god, mens bare 7% krysset av i rubrikken "uenig".

Det ser ut til at studentene hadde hatt **utbytte av veiledning** fra både ansatte og lærere. 10 studenter mente hospitering hadde gitt godt læringsutbytte, mens 1 var uenig i dette. Av studentene vurderte 9 at hans/hennes muligheter til å **arbeide med administrasjon og ledelse** var gode, mens 2 studenter var uenig i det.

10 av studentene vurderte **organiseringen med målsamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering** i grupper som god, mens 1 var uenig i det.

Samarbeid. Studenter og ansatte svarte at de vurderte forholdet til den andre gruppen som godt (80-90%). Blant de ansatte som hadde besvart spørsmålet var det 2 som ikke vurderte forholdet til lærerne som meget godt, mens studentene oppga at det hadde vært godt eller meget godt. Ca 80% av de ansatte vurderte forholdet mellom seg og sine medarbeidere som meget godt under praksisperioden.

Det var samme antall studenter (14%) som ikke hadde **motivasjon for å arbeide innen eldreomsorg** etter endt sykepleierutdanning både før og etter praksisperioden.

Lærererfaringer

Som lærere og delprosjektledere har vi god erfaring med en aktiv studentdeltakelse i planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjektet. I enda større grad enn tidligere har vi positive erfaringer med at studenter får og tar ansvar for det de skal lære - både ift å definere hva de ønsker å lære og hvordan de kan oppnå dette. Erfaringene med å gi studentene friere tøyler til å ta del i organiseringen av praksisstudiene er også svært gode.

I forkant av praksisperioden ble prosjektet presentert i klassen - både av hovedprosjektleder, avdelingsleder for sykehjemsavdelingen, studentene og lærerne i prosjektgruppa. Vi har gode erfaringer med dette + diskusjonene det skapte i klassen. For oss var det nyttig at studenter og lærere hospiterte i avdelingen før praksisstudiene.

Vi har erfart at det å gi tilstrekkelig informasjon til alle involverte parter før en praksisperiode kan være vanskelig. Informasjonen har blitt gitt fra avdelingsleder både skriftlig og på avdelingsmøter for avdelingen. I tillegg ble avdelingens ansatte innbudt til et diskusjons- og informasjonsmøte før praksisperioden. Informasjonen kunne vært bedre både i forkant og ved gjennomføring av prosjektet. Det hadde vært nyttig for prosjektet at de ansatte hadde hatt en representant til i prosjektgruppa.

Studentenes og de ansattes vurderinger av praksisperioden har vært svært nyttige. Det har også vurderingene studentene ga før praksisperiodens start vært.

Vi opplevde at dette var en annerledes lærerrolle i praksis enn det vi var vant til fra før, der vi har samarbeidet tettere med studentene - både i planlegging, gjennomføring og evaluering av prosjektet. En rekke valg har blitt foretatt underveis i nært samarbeid med studentene. Vårt inntrykk som lærere er at studentene tok utfordringen og håndterte den godt - selv om det tidvis kunne være uvant for dem å ikke få presentert "ferdige løsninger". Samtidig tok de ansvar for valgene sine når situasjonen kanskje ikke ble helt som forventet.

Som lærere la vi vekt på å gå sammen med studentene i avdelingen, slik at vi kunne se dem i aktuelle situasjoner. Gjennom samhandlingen kunne vi stille spørsmål ved fremgangsmåte/be om begrunnelser. Det ga rom for å diskutere aktuelle sykepleiespørsmål, og til å utfordre den enkelte.

Noen erfaringer av metoder anvendt i praksisperioden:

1. Sykepleieklinikker

Her hadde vi et ønske om at dette skulle være et samarbeid mellom avdelingen og studentene. De ansatte har definert områder de mente det var nyttig for avdelingen at det ble arbeidet mer med. Tanken om at ansatte og studenter kunne samarbeide om dette ble ikke fulgt i tilstrekkelig grad. Her kunne det vært nyttig dersom f.eks et par ansatte hadde blitt frigjort til slikt arbeid innen et område de selv var opptatt av, sammen med studenter som var opptatt av å arbeide med same tema. For øvrig har vi god erfaring med å sette av tid til å arbeide med sykepleieklinikker, og vi ser også at avdelingen har "fått noe igjen" i form av skriftlig/muntlig informasjon og noe internundervisning fra studentene innen de ulike områdene.

I løpet av praksisperioden har de ansatte fått tilbud om et firedagers kurs innen et selvvalgt område/tema. I tillegg har vi tilrettelagt for hospitering ut fra områder de ansatte selv har ønsket og hatt behov for (se kapittel 4.2). I tillegg har de fått mulighet for møteaktivitet og frigjort tid til pasienter, småkurs og undervisning. Dette har mange ansatte gitt god tilbakemelding på .

Vi har også hatt refleksjonsgrupper for studentene. Disse har vært aktivt brukt av studentene... (ett eller annet)

Erfaringene fra studentveiledning av 1. års studenter har også gitt mange gode tilbakemeldinger. Her prøvde vi en ordning der to og to 3. års studenter delte ansvar som "veiledere" for en 1. års student under veiledning/hjelp fra avdelingens ansatte og oss som lærere. 1 års studentene ga god tilbakemelding om at de hadde blitt godt mottatt, og fått god veiledning underveis.

2. Gruppelederfunksjonen

Studentene i 3. år hadde fokus på gruppelederfunksjonen i denne praksisperioden. Vi erfarte at studentene i større grad enn ved ordinære studier tok ansvar for og fikk prøvd seg som gruppeledere. De tok ansvar for å fordele gruppelederfunksjonen mellom studentene i samarbeid med avdelingen.

3. Overtakelsesuker

Evalueringen viste at overtakelsesukene var svært vellykkede. Studentene opplevde at de virkelig fikk ansvaret for avdelingen, og at dette var en spennende erfaring de mestret. Som lærere opplevde vi at studentene gjerne ville yte sykepleie i tråd med fagets idealer, og at de gjorde sitt ytterste for å yte god sykepleie til beboerne. Videre opplevde vi at studentene tok ansvar og samarbeidet meget godt, og at vi som lærere kunne være diskusjonspartnere og medarbeidere de kunne delegerer arbeidsoppgaver til.

Overtakelsesukene ga dette rom for at avdelingens ansatte fikk et firedagers langt kurs innen et selvvalgt tema (dokumentasjon) ved Høgskolen i Østfold.

Vi har to kommentarer til slutt i forhold til utbytte for pasientene og de ansatte. Pasientene fikk mulighet til blant annet bollebaking avislesning, fest og turer ut. Noe både studenter og pasienter så ut til å trives med. Vi vil også hevde at de ansatte fikk bedre tid til beboerne og oppdatering faglig som hverdagen i sykehjemmet i dag gir lite rom for.

6.3 Anbefalinger videre

Vi betegner dette som et vellykket prosjekt. Studentene får en annen form for praksis, hvor de får stor grad av ansvar. Dette tror vi kan være gode læresituasjoner for studentene. Denne studentgruppen var utypisk for studenter ved grunnutdanningen ved Høgskolen i Østfold, fulltid og det er derfor vanskelig å trekke en konklusjon. Likevel velger vi å fremholde at noen av metodene kan anvendes i tradisjonelle kliniske praksisperioder. Dette gjelder gruppeveiledning, tettere oppfølging med lærer i avdelingen og sykepleieklinikker hvor ansatte og studenter samarbeider om temaområder.

Kan denne formen for praksis lettere få studentene til å se sammenhenger mellom teori og praksis? Dette har vi ikke fått svar på gjennom vår undersøkelse, med dette har vært refleksjoner lærerne har gjort deg underveis. I overtakelsesperiodene gav studentene ikke uttrykk for at de følte seg som arbeidskraft, men at de følte at de hadde mye ansvar og utfordringer f.eks gjennom planlegging av turnus, hospitering, ansvarsfordeling i løpet av dagen.

Vi vet godt at det er ressurskrevende å være så tilgjengelig for studentene i klinisk praksis, men vi opplevde at det nyttig for oss som lærere i de andre situasjonene hvor vi møtte studenten eks. veiledningssamtaler, evalueringer og stellesituasjoner. Hvilken lærerrolle skal læreren ha i klinisk praksis bør, slik vi ser det, variere i forhold til de ulike typene praksis, praksisteder og organisering.

En stor utfordringer i denne type prosjekter er samarbeidet mellom de ansatte og lærere/ skolen. At de ansatte er godt representert i planlegging før oppstart og i samarbeidsorganer underveis er en forutsetning for å lykkes.

Å bruke andre metoder for å kunne gjøre flere erfaringer gjennom forskning på ulike typer praksisformer i sykepleierutdanningen er nødvendig for å kunne si noe mer om denne måten å organisere praksis på. Vi ser at dataene våre gjerne skulle vært fulgt opp av en intervjuundersøkelse for å komme lengre på de erfaringene vi har gjort oss. Det ville være nyttig med komparative studier hvis formen fortsetter, gjerne med andre steder i landet.

Til slutt vil vi fremheve betydningen av at alle prosjektets ledd er viktige. Vi har gjort oss nok en erfaring med at kommunikasjon er helt sentralt i planlegging og gjennomføring av prosjekter.

LITTERATURLISTE

Fagermoen, M.S. (1993). Sykepleie i teori og praksis: Et fagdidaktisk perspektiv. Oslo: Universitetsforlaget.

Hasle, K. og Biermann, K.U. (1999). Studentdrevet post på sykehjem. En annerledes form for praksisstudier i eldreomsorgsperioden. HiO- notat 1999, nr. 1.

Hasle, K. (2001). Studentdrevet post på sykehjem. Evaluering av formen på kliniske studier etter tre års gjennomføring når studiene er organisert som "studentdrevet post". HiO- notat 2001, nr. 17.

Horntvedt, R. og Kyrkjebø, V. (2000). BLÅTT + GULT= GRØNT, Samarbeidsprosjekt for Ramnes sykehjem, Vestfold og Høgskolen i Vestfold, Avdeling for helsefag.

Kirkevold, M. og Kårikstad, V. (1999). Undervisningssykehjem. Nasjonal plan for etablering av ressursentra for undervisning, fagutvikling og forskning i sykehjemmene i den kommunale helse- og sosialtjenesten. Nasjonalt geriatriprogram 1994-99. Rapport nr. 1/99.

Midtbø, T. og Schei, B. (1993). Studentansvar i praksis - den eldre i sentrum. Sogn og Fjordane Sykepleiehøgskole. Rapport nr. 1-93.

Onstad, R.F. (1997). Økt ansvar og selvstendighet for sykepleierstudentene i praksis på et bo -og behandlingssenter : Er dette med på å øke studentenes læring i praksis? Er dette en måte å gi pleiepersonalet muligheter for fagutvikling? Lørenskog: Høgskolen i Akershus.

Prosjekt "U3". (1993). Et samarbeidsprosjekt mellom Diakonhjemmets sykehus, Diakonhjemmets sykepleierhøgskole og Betanien sykepleierhøgskole. Rapport fra prosjektperiode I, januar - juni 1993. Oslo : Diakonhjemmets sykehus.

Rammeplan og forskrift for 3 årig sykepleierutdanning. (2000). Fastsatt av kirke-, utdannings-, og forskningsdepartementet, 7. januar 2000. Utgitt av Norgesnettrådet.

Sand, Å, Tollaas, T, Halseth, Å.R., og Ottesen, R. (1992). Utprøving av ny alternativ modell for praksisstudier i utdanning av sykepleiere : et samarbeidsprosjekt mellom Sentralsykehuset i Rogaland (S.I.R.) og Stavanger sykepleierhøgskole (S.S.H.). Stavanger: Stavanger sykepleierhøgskole.

Undervisningssykehjemsprosjektene har følgende internettadresse:
<http://www.undervisningssykehjem.net/>

Vedlegg 1
Milepælsplan

Vedlegg 2

Sykepleieklinikk - beskrivelse

Sykepleieklipp

**Når/
hvem:** Gruppeinndelingen og tidspunkt for når dere skal arbeide med klipp fremgår av turnus/ ukeplan (i permen på avdelingen).
Det er ønskelig at dere studenter inviterer med dere en av de ansatte som har interesse for temaet dere vil arbeide med (dersom arbeidssituasjonen i avdelingen tillater det).

Hvor: Rom som er ledig på Fjeldberg (det røde rommet, det lille kontoret i 1. etasje, matsalen), høgskolens lokaler eller andre egnede steder.

Hvordan: Avklar gjerne hvilken tematikk dere ønsker å arbeide med før klippdagen. Hensikten er å definere og fordype seg i et klinisk problem knyttet til en bestemt pasient/ rutine i avdelingen.

- Hva er problemet?
- Hva har evt blitt prøvd for å forbedre situasjonen?
- Hva sier litteraturen/ forskning om temaet?
- Hvilke vurderinger gjør dere? Hvilke tiltak kan iverksettes og hvordan?

Formidling til avdelingen: For å kunne dele denne kunnskapen med avdelingen håper vi at dere avtaler en dag hvor dere legger frem resultater fra sykepleieklippene, gjerne i forbindelse med rapporten midt på dagen. Det er også mulig å legge frem/diskutere resultatene med Alice.

Lykke til!

Hilsen Mariann og Ingrid

Vedlegg 3

Spørreskjema - studenter - før praksisperioden

UNDERVISNINGSSYKEHJEM

Undervisning, fagutvikling og forskning i den kommunale helse- og sosialtjenesten

Sykepleierstudenter i Prosjekt utdanningspost, Fjeldberg sykehjem

Svarene på spørsmålene i spørreskjemaet behandles anonymt. Spørreskjemaet er kodet, dvs at det er koplet et tall til hver student. Koden er kun tilgjengelig ved utsendelse av spørreskjema. Hver student mottar spørreskjemaet 3 ganger; før og umiddelbart etter praksisperioden, samt våren 2003. Opplysningene er interessante for å evaluere denne formen for organisering av praksis. Koden vil bli slettet innen utgangen av 2003.

Det er frivillig å besvare spørreskjemaene. Vi er takknemlig om du tar deg tid til å besvare spørsmålene.

1: Alder

1. 21-25 år
2. 26-30 år
3. 31-35 år
4. 36-40 år
5. 41 år og over

2: Utdanning før du startet på sykepleierutdannelsen

Sett kryss ved alt som passer.

1. 3-årig videregående skole, artium eller økonomisk gymnas
2. Hjelpepleierutdanning
3. Annen utdanning, hvilken?

3: Arbeidserfaring fra helsevesenet før du startet på sykepleierutdannelsen

1. Ingen
2. 1 uke til 1 år
3. 2-3 år
4. 4-5 år
5. 6-7 år
6. 8 eller mer

4: Arbeidserfaring fra eldreomsorg før du startet på sykepleierutdannelsen

1. Ingen
2. 1 uke til 1 år
3. 2-3 år
4. 4-5 år
5. 6-7 år
6. 8 eller mer

5: Grunnleggende pleieoppgaver til eldre mennesker

Vurder din kompetanse på hvert av punktene nedenfor .

Sett ett kryss på hver linje.

	Har tilstrekkelig kunnskap	Trenger litt mer kunnskap	Trenger mye mer kunnskap	Vet ikke
1. Å kjenne til beboeres grunnleggende fysiske behov, og hvordan disse kommer til uttrykk:				
A. Behovet for oksygen.....	☐	☐	☐	☐
B. Behovet for væske	☐	☐	☐	☐
C. Behovet for ernæring.....	☐	☐	☐	☐
D. Behovet for å kvitte seg med avfallsstoffer	☐	☐	☐	☐
E. Behovet for normal kroppstemperatur	☐	☐	☐	☐
F. Behovet for normal døgnrytme.....	☐	☐	☐	☐
G. Behov for aktivitet.....	☐	☐	☐	☐
H. Behovet for å unngå fysisk smerte	☐	☐	☐	☐
2. Å kartlegge beboeres ressurser	☐	☐	☐	☐
3. Å kartlegge beboeres behov for hjelp	☐	☐	☐	☐
4. Å utforme mål for pleien.....	☐	☐	☐	☐
5. Å foreslå pleietiltak.....	☐	☐	☐	☐
6. Å sette i verk tiltakene.....	☐	☐	☐	☐
7. Å vurdere effekten av pleietiltakene	☐	☐	☐	☐
8. Å bruke dine kunnskaper om beboere i tverrfaglig samarbeid	☐	☐	☐	☐
9. Å stimulere og legge til rette for at beboere får dekket sitt behov for trivsel og kontakt med andre	☐	☐	☐	☐
10. Å forebygge komplikasjoner ved immobilitet, som f.eks. sengeleiets komplikasjoner	☐	☐	☐	☐
11. Å gi muntlig rapport om beboeres ressurser, tilstand og behov	☐	☐	☐	☐
12. Å gi skriftlig rapport om beboeres ressurser, tilstand og behov.....	☐	☐	☐	☐
13. Å gi beboerne en verdig livsavslutning.....	☐	☐	☐	☐
14. Å kjenne til de vanligste sorg- og krisereaksjoner	☐	☐	☐	☐
15. Å gi førstehjelp	☐	☐	☐	☐
16. Å overholde hygieniske prinsipper	☐	☐	☐	☐
17. Å iverksette rutiner og tiltak som er med på at avdelingen overholder hygieniske prinsipper.....	☐	☐	☐	☐

6: Etikk og kommunikasjon

Vurder din kompetanse på hvert av punktene nedenfor .

	Har tilstrekkelig kunnskap	Trenger litt mer kunnskap	Trenger mye mer kunnskap	Vet ikke
1. Forhold som har med taushetsplikten å gjøre	☐	☐	☐	☐
2. Forhold som har med informasjonsplikten å gjøre	☐	☐	☐	☐
3. Anvendelse av etiske prinsipper i din praksis	☐	☐	☐	☐
4. Kunnskap om kommunikasjonens betydning i forhold til				
A. Beboere.....	☐	☐	☐	☐
B. Beboere som er senil demente.....	☐	☐	☐	☐
C. Beboeres pårørende	☐	☐	☐	☐
D. Dine kolleger	☐	☐	☐	☐

7: Kost og ernæring, egenomsorg og arbeidsmiljø

Vurder dine kunnskaper på hvert av punktene nedenfor.

Sett ett kryss på hver linje.

	Har tilstrekkelig kunnskap	Trenger litt mer kunnskap	Trenger mye mer kunnskap	Vet ikke
1. Å sørge for at beboerne får tilstrekkelig næring, variert og helsefremmende kosthold og rimelig valgfrihet når det gjelder mat	☐	☐	☐	☐
2. Å være oppmerksom på farene ved feilemæring	☐	☐	☐	☐
3. Å sette i verk riktige tiltak for å styrke egenomsorgsevnen	☐	☐	☐	☐
4. Å ha kunnskaper om betydningen av ADL- trening for å styrke eldres egenomsorgsevne	☐	☐	☐	☐
5. Å bruke forflytningsteknikker på en slik måte at du hindrer utvikling av belastningsskader				
A. når det gjelder deg selv	☐	☐	☐	☐
B. når det gjelder beboerne	☐	☐	☐	☐

8: Bruk av tvang

Vurder dine kunnskaper på hvert av punktene nedenfor.

Sett ett kryss på hver linje.

	Har tilstrekkelig kunnskap	Trenger litt mer kunnskap	Trenger mye mer kunnskap	Vet ikke
1. Å sørge for at beboerne ikke blir utsatt for tvang	☐	☐	☐	☐
2. Å være oppmerksom på farene for å utøve tvang	☐	☐	☐	☐
3. Å sette i verk riktige tiltak for å forebygge bruk av tvang	☐	☐	☐	☐

9: Er det andre fagområder som du ønsker å få mer kunnskaper om for øke kvaliteten på pleie- og omsorgstjenestene til eldre?

Skriv kort i feltet nedenfor.

10: Studentens motivasjonSett ett kryss på hver linje.

Før jeg startet min sykepleierutdanning var min motivasjon for å arbeide i eldreomsorgen som utdannet sykepleier *Meget god* *God* *Mindre god* *Vet ikke*

Begrunnelse;

Min motivasjon for å ha praksis i sykehjem er *Meget god* *God* *Mindre god* *Vet ikke*

Begrunnelse;

Jeg vurderer egen læresituasjon med 15 studenter i avdelingen samtidig ved praksisen i sykehjem som *Meget god* *God* *Mindre god* *Vet ikke*

Begrunnelse;

Læresituasjonene med målsettingssamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering i grupper vurderer jeg som *Meget god* *God* *Mindre god* *Vet ikke*

Begrunnelse;

Min motivasjon for å arbeide innen eldreomsorgen etter endt sykepleierutdanning er *Meget god* *God* *Mindre god* *Vet ikke*

Begrunnelse;

Er det spesielle forhold som må være tilstede på arbeidsplassen for at skal velge å arbeide i eldreomsorgen – og i så fall hva/ hvilke?

Takk for at du ville svare på spørsmålene!

Vedlegg 4

Spørreskjema - studenter - etter praksisperioden

UNDERVISNINGSSYKEHJEM

Undervisning, fagutvikling og forskning i den kommunale helse- og sosialtjenesten

Sykepleierstudenter i Prosjekt utdanningspost, Fjeldberg sykehjem

Svarene på spørsmålene i spørreskjemaet behandles anonymt. Hver student mottar spørreskjemaet 3 ganger; før og umiddelbart etter praksisperioden, samt våren 2003. Opplysningene er interessante for å evaluere denne formen for organisering av praksis.

Det er frivillig å besvare spørreskjemaene. Vi er takknemlig om du tar deg tid til å besvare spørsmålene.

1: Alder

1. 21-25 år.....
2. 26-30 år.....
3. 31-35 år.....
4. 36-40 år.....
5. 41 år og over.....

2: Utdanning før du startet på sykepleierutdannelsen

Sett kryss ved alt som passer.

1. 3-årig videregående skole, artium eller økonomisk gymnas.....
2. Hjelpepleierutdanning.....
3. Annen utdanning, hvilken?

3: Arbeidserfaring fra helsevesenet før du startet på sykepleierutdannelsen

1. Ingen.....
2. 1 uke til 1 år.....
3. 2-3 år.....
4. 4-5 år.....
5. 6-7 år.....
6. 8 år eller mer.....

4: Arbeidserfaring fra eldreomsorg før du startet på sykepleierutdannelsen

1. Ingen.....
2. 1 uke til 1 år.....
3. 2-3 år.....
4. 4-5 år.....
5. 6-7 år.....
6. 8 år eller mer.....

5: Forberedthet til praksis.Sett ett kryss på hver linje.

Helt enig Enig Uenig Helt uenig

1. Undervisningen i skolen ga en god teoretisk forberedthet til praksis	☐		☐		☐		☐
2. Informasjonen om praksis som jeg fikk i forkant av praksisperioden var tilstrekkelig	☐		☐		☐		☐
3. Jeg har arbeidet med egne læringsmål	☐		☐		☐		☐
4. Jeg har lest aktuelt pensum	☐		☐		☐		☐
5. Avdelingen var kjent med høskolens mål for studentenes praksisperiode	☐		☐		☐		☐
6. Avdelingen var godt forberedt til å ta imot studentene	☐		☐		☐		☐

Kommentarer:

6: Læreprosessen i praksisSett ett kryss på hver linje.

Helt enig Enig Uenig Helt uenig

1. Min læreprosess i praksis vurderer jeg som meget god	☐		☐		☐		☐
2. Veiledningen fra ansatte i avdelingen underveis i praksisperioden ga god støtte i nye og vanskelige situasjoner	☐		☐		☐		☐
3. Veiledning fra lærerne underveis i praksisperioden ga god støtte i nye og vanskelige situasjoner	☐		☐		☐		☐
4. Praksisperioden ga gode muligheter for å arbeide med min individuelle målsetting	☐		☐		☐		☐
5. Hospitering har gitt godt læringsutbytte	☐		☐		☐		☐
6. Mine muligheter for å arbeide med administrasjon og ledelse har vært gode	☐		☐		☐		☐
7. Organiseringen med målsettingssamtale, halvtidsvurdering og avsluttende vurdering i grupper vurderer jeg som god	☐		☐		☐		☐

Kommentarer:

7: En generell vurdering til sluttSett ett kryss på hver linje.

Forholdet til de ansatte ved avdelingen i praksisperioden har vært

Meget godt	Godt	Mindre godt	Vet ikke
☐	☐	☐	☐

Begrunnelse;

Forholdet til lærerne i praksisperioden har vært

Meget godt	Godt	Mindre godt	Vet ikke
☐	☐	☐	☐

Begrunnelse;

Forholdet til mine medstudenter i praksisperioden har vært

Meget godt	Godt	Mindre godt	Vet ikke
☐	☐	☐	☐

Begrunnelse;

Jeg vurderer egen læresituasjon med 18 studenter i avdelingen samtidig ved praksisen i sykehjem som

Meget god	God	Mindre god	Vet ikke
☐	☐	☐	☐

Begrunnelse;

8: Er det spesielt positive eller negative forhold ved denne formen for praksistudier som du vil trekke frem?

Skriv i feltet nedenfor.

Min motivasjon for å arbeide innen eldreomsorgen etter endt sykepleierutdanning er
Meget god God Mindre god Vet ikke

Begrunnelse;

Er det spesielle forhold som må være tilstede på arbeidsplassen for at skal velge å arbeide i eldreomsorgen – og i så fall hva/ hvilke?

Takk for at du ville svare på spørsmålene!

Vedlegg 5

Spørreskjema - ansatte

UNDERVISNINGSSYKEHJEM

Undervisning, fagutvikling og forskning i den kommunale helse- og sosialtjenesten

Ansatte ved avdeling Korten, i Prosjekt utdanningspost, Fjeldberg sykehjem.

Svarene på spørsmålene i spørreskjemaet behandles anonymt. Opplysningene er interessante for å evaluere denne formen for organisering av praksis.

Det er frivillig å besvare spørreskjemaene. Vi er takknemlig om du tar deg tid til å besvare spørsmålene.

1: Alder

1. 21-25 år
2. 26-30 år
3. 31-35 år
4. 36-40 år
5. 41 år og over

2: Yrke

Sett kryss.

1. Assistent
2. Hjelpepleier
3. Omsorgsarbeider
4. Sykepleier
5. Annet, hvilken?

3: Arbeidserfaring fra helsevesenet

1. 1 uke til 1 år
2. 2-3 år
3. 4-5 år
4. 6-10 år
5. 11 år eller mer

4: Arbeidserfaring fra eldreomsorg

1. 1 uke til 1 år
2. 2-3 år
3. 4-5 år
4. 6-10 år
5. 11 år eller mer

5: Ved avdeling Korten 1 er min stillingsprosent

1. 100%
2. 80-75%
3. 50%
4. Mindre enn 50%

6: Forberedthet til praksis.

Sett ett kryss på hver linje.

Helt enig Enig Uenig Helt uenig

1. Informasjonen fra avdelingsleder om avdelingens ansvar for studentene kom var meget god
2. Avdelingen var godt forberedt til å ta imot studentene
3. Studentenes praksisperiode har vært belastende for avdelingen
4. Avdelingen var kjent med høskolens mål for studentenes Praksisperiode

Kommentarer:

7: Samarbeid

Vurder påstandene nedenfor .

Sett ett kryss på hver linje.

Helt enig Enig Uenig Helt uenig

1. Forholdet til studentene vurderer jeg som meget god
2. Forholdet til lærerne vurderer jeg som meget godt
3. Samarbeidet i avdelingen under praksisperioden mellom meg og mine kollegaer vurderer jeg som meget godt

Kommentarer:

8: Er det spesielt positive eller negative forhold ved denne formen for praksisstudier som du vil trekke frem?
Skriv i feltet nedenfor.

Hvis det skulle være noe jeg ønsker endret måtte det være hva?

Takk for at du ville svare på spørsmålene!

Vedlegg 6

Omtale i lokalpresse

Studenter på post

I januar overtar 15 sykepleierstudenter en hel post på Fjeldberg sykehjem, som et ledd i samarbeid mellom høyskole og kommune.

Tekst: FREDRIK NORLAND
Fotokorrespondent: Trond Thorsvaldsen

I to ganger fire dager skal 15 sisteårs sykepleierstudenter fra Høyskolen i Østfold overta en avdeling ved Fjeldberg, og alle parter glæder seg. Dette er et ledd i en 11-ukers praksisperiode.

Studentene får mer fribet og ansvar, de fast ansatte får bedre tid til etterutdanning og kompetanseheving, og brukerne av sykehjemmet får flere pleiere per hode. Og eldreomsorg får et statusløft i høgskoleet.

Fjeldberg som undervisningsykeheim er et ledd i den statlige satsingen på eldreomsorgen. Eldrebølgen ruller fortsatt, det er behov for kompetanse og statusheving, og det er behov for rekruttering. Alt

På Fjeldberg: Herrene Egil Pettersen, Erling Hanssen og Arne Edkvåren får, sammen med avdelingssykepleier Alice Kristiansen (bak til venstre), besøk av Arne Brill Gustavsen, Janne Tyrreng Tryggvesseth, Steffen Løvvaas og 12 andre studenter i januar.

dette er tatt hensyn til når Høyskolen i Østfold og Fredrikstad kommune samarbeider.

– Det er klart en integrering av eldreomsorg i undervisningsopplæggene betyr mye, sier prosjektleider Sigurd Roger Nilsen fra Høyskolen.

Viteseinvaldet ved Fjeldberg Ledt Nybø, er også begjært for oppfølging.

– Dette er en del av et større program for å etablere brukerkompetanseseter. Dette kan krete samarbeidet, mellom kommunen og høyskolen kommer der brukerne befinner seg.

sier han. Og studentene? Hva mener de?

– Jeg tenkte på ideen, sier Arne Brill Gustavsen.

– En fin tilnærming til arbeidslivet, sier Janne Tyrreng Tryggvesseth.

– Mer ansvar, men også større frihet. Tidligere har dette

vært mer veddeknytt, sier Steffen Løvvaas.

Sammen med 15 andre innhar de posten på Fjeldberg i januar. Da skal de overta rubbel og bit, men med lærer og sykepleier i bakhand.

Her styrer studentene

Nylig fikk Åse Madsen og de andre beboerne på korttidsavdelingen ved Fjeldberg plutselig en splitter ny stab å forholde seg til – for en uke. Det var sykepleierstudentene ved Høgskolen i Østfold som rykket inn og tok over hele avdelingen. Og de ansatte? De gikk på kurs i mellomtiden.

Sist oppdatert: 16. feb 2002

Nesten ikke forskjell. Beboer Åse Madsen er stortrymøyd med innsatsen til Anild Svendsen og de andre sykepleierstudentene. – Jeg merker nesten ikke forskjell, forsikrer Madsen.

(foto: Jan Erik Skau)

» [Forstørre bilde](#) » [Bestill bilde](#)

MER OM SAKEN:

- » – [Det ble liksom mer liv her](#)
- » [Endelig kommer de ansatte på kurs](#)
- » [Sykepleierstudenter på jobb](#)

– Det ble liksom mer liv her

Når sykepleierstudenter sender personalet på dør og tar over hele ansvaret selv – ja, da blir det livlig på sykehjemmet.

tekst:
Marianne

Det mener iallfall beboer Edith Andersen, et av «ofrene» når korttidsavdelingen på Fjeldberg blir invadert av studenter.

– De er alle tiders. Det blir liksom litt mer liv her når disse kommer og slår seg løs, er Andersens karakteristikk av de 15 unge sykepleieremnene som omgir henne om dagen.

I to uker denne vinteren kan de ansatte ved korttidsavdelingen på Fjeldberg bare glemme ansvaret sitt. Da tar studenter fra Høgskolen i Østfold over hele driften.

Ikke det minste imot

Andersen er en av beboerne som absolutt ikke har det aller minste imot de nye, unge fjesene.

Og det skulle nesten bare mangle. For det første dreier det seg om avgangstudenter som ikke bare snart har fireårs utdanning bak seg. Flere av dem har i tillegg mange års erfaring fra omsorgssektoren på baken.

For det andre hadde de allerede vært utplassert ved Fjeldberg i noen uker og kjente korttidsavdelingen godt da de tok over ansvaret. For det tredje har studentene med seg lærerne sine.

Bedre tid?

En fjerde vesentlig faktor er at studentene er flere i antall enn de ansatte. På den måten får de litt bedre tid til småprat og slikt. Føler de selv, iallfall.

– Vi er så mange og har så god tid at vi får pratet mye med dem. Det er jo også en veldig viktig del av yrket, sier sykepleierstudent Anild Svendsen.

Det er ikke uvanlig at sykepleierstudenter tar praksisuker ved et sykehjem. Det som er uvanlig, er at studentene overtar hele avdelingen i to av praksisukene. Om få uker gjentar de tiltaket.

Oppvask og mat

Det er slett ikke bare sykepleieroppgaver studentene har tatt ansvaret for. Absolutt alt av gjøremål, fra oppvask og matlagning til stell, er deres bord i disse ukene.

– Jeg tror det som har overrasket mest, er hvor mye jobb det er på kjøkkenet.

Oppvasken, for eksempel, smiler Anita J. Rowley.

Selv tror både studentene og lærerne deres at dette er en utmerket form for opplæring.

– Helt annen måte

– Dette er en helt annen måte å være i praksis på. Vanligvis har de en praksisveileder som de følger, en som har ansvaret for det som skjer, sier høyskolelærer Ingrid Ferndal.

Anild Svendsen tror erfaringen man får når man opplever at man faktisk klarer å løse utfordringene, er veldig nyttig å ta med seg videre.

– Når det plutselig kommer 15 av oss inn på en slik avdeling, er det mange utfordringer. Vi har læst mange av dem, og det gir en god følelse. Det er jo slik at noen må ta ansvar, dirigere og ha oversikt, og vi opplever at vi klarer dette, sier han.

– Stakkars!

Ukene hvor studentene tar over ansvaret, har vært gjenstand for nitid planlegging på forhånd. Oppsetting av vaktturnus og slike ting har vært planlagt i flere måneder. Da FB var innom og sjekket stemningen, kunne både studenter og beboere forsikre at alt hadde gått på skinner.

— Jeg har nesten ikke merket noen forskjell, jeg. De prater og er så hyggelige, så, rapporterer beboer Åse Madsen. Hun ser bare én bekymring ved at avdelingen blir «okkupert» av studenter:

– Stakkars, det går jo i ett sett for dem!

– Mer liv. Beboer Edith Andersen syntes det ble mer liv på sykehjemmet da Ann-Christin G. Annesen og medstudentene hennes overtok hele avdelingen hun bor på.

(foto:Jan Erik Skau)

» Forstørre bilde » Bestille bilde

MER OM SAKEN:

- » Her styrer studentene
- » Endelig kommer de ansatte på kurs

TJENESTER:

- 📧 Tips noen om denne saken
- 📧 Skriv ut saken (med bilde)

Endelig kommer de ansatte på kurs

Hva gjør de ansatte når jobbene deres er okkupert? De har så å si byttet plass med studentene.

MER OM SAKEN:

- » Her styrer studentene
- » – Det ble liksom mer liv her

Mens sykepleierstudentene fra Høgskolen i Østfold tar ansvar for rubbel og bit på arbeidsplassen, går de selv på kurs og oppdaterer seg.

TJENESTER:

- ✉ Tips noen om denne saken
- 🖨 Skriv ut saken (med bilde)

Det hele er et ledd i et landsomfattende prøveprosjekt. Kompetansehevingsprosjektet er satt i gang i et titalls byer, der kommunene samarbeider med høyskoler eller universiteter.

– Styrker eldreomsorgen

Kongstanken er at man best øker nivået på tilbudet til sykehjemsbeboere ved å satse på utvikling der omsorgsarbeidet foregår.

– Poenget er å styrke eldreomsorgen generelt med hensyn til kvalitet og rekruttering, sier prosjektleder Sigurd Roger Nilsen fra Høgskolen i Østfold. Både skolen og Fredrikstad kommune regner seg som veldig heldige som fikk bli med på prosjektet. Kommunen er storfornøyd med å kunne gi de ansatte kurstilbud med lønn, mens skolen er minst like fornøyd med erfaringen de kan tilby studentene.

Gevinst til alle

– Dette frigjør de ansatte til å gjøre andre ting, mens vi ellers har begrensede muligheter til å gi permisjon med lønn, erklærer virksomhetsleder Leif Nybøle ved Fjeldberg sykehjem fornøyd.

Han mener gevinsten er like stor for alle parter.

– Studentene får en annen type opplærings situasjon. Her blir de utfordret på selvstendighet og må ta ansvar. Istedenfor å være vedheng til en sykepleier, anvender de faget på en selvstendig måte, sier Nybøle.

Sist oppdatert: 15. feb 2002

Vedlegg 7

Brosjyren

"JA, takk!"

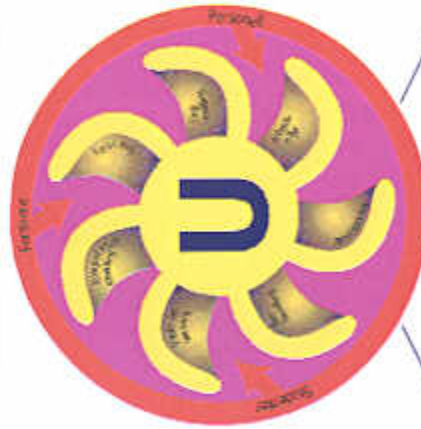
Alternativ studentpraksis i sykehjem

(Presentert på sykepleiekongressen, Oslo, oktober 2002)

Prosjekt Bruker og kompetansesenter i Fredrikstad er tilknyttet det nasjonale Undervisningssykehjemsprosjektet, ledet av professor Marit Kirkevold.

"Alternativ studentpraksis i sykehjem" er et delprosjekt under Prosjekt Bruker og kompetansesenter i Fredrikstad.

http://www.undervisningssykehjem.net/info_fredrikstad/fredrikstad.html

Høgskolen i Østfold
avdeling for helsefag

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Universitetet i Oslo
Institutt for sykepleievitenskap

Bedre omsorg for eldre ved sykehjem?

Kompetanseheving for sykehjemsansatte?

Flere og gode praksisplasser med økt studentansvar?

JA, takk!

Alternativ studentpraksis i sykehjem

Prosjektledere for delprosjektet har vært Mariann Fossum og Ingrid Femdal.
Rapport om "Alternativ studentpraksis i sykehjem" utkommer snart.

Interessert? Kontakt Ingrid Femdal for mer informasjon.
Mail: ingrid.femdal@hiof.no
Telefon: 69 30 30 75

Pasientene

Økt brukermedvirkning

- Mer tid til pleie og omsorg
- Mer tid til sosialt samvær

Studenter

Ansvar gir læring

- Overtakelsesuker
- Klinikkarbeid sammen med ansatte
- Gruppevise trekantsamtaler
- Refleksjonsgrupper
- Hospitering

Ansatte

Kompetanseheving

- Kursuke ved HiØ (selvvalgt tema)
- Kurs ved sykehjemmet
- Hospitering
- Møtevirkosmhet